

STATISTIK OM ARBETSMARKNADEN

2023

För de flesta blir tiden utan arbete kort och lämnar inga spår, men för många blir det inte en tillfällig parentes mellan jobb utan istället en långvarig utmaning. Vi som har daglig kontakt med arbetslösa vet hur viktigt ett jobb är, på så många plan, och vi tycker därför det är viktigt att lyfta fram och synliggöra arbetsmarknadsstatistiken.

KATARINA BENGTSON EKSTRÖM
KASSAFÖRESTÅNDARE AKADEMIKERNAS A-KASSA

Produktion: Akademikernas a-kassa
Grafisk form och grafik: Fotoskrift AB

Trygghet i säkra och osäkra tider

"...det är svårt att inte nämna att vi redan 2022 drabbades av en helt annan typ av kris med förändrat säkerhetsläge, och därmed ekonomisk påverkan, i Sverige, Europa och världen – var detta ska sluta vet vi ännu inte." Så skrev jag i april 2022, i inledningen till förra årets arbetslöshetsrapport. I medierapporteringen såg och hörde vi skildringar från kriget i Ukraina och räknade dagar, sedan veckor och månader, till det skulle ta slut. Det tog inte slut, nu kan vi räkna år, utan någon fred i sikte. **En pandemi och sedan ett krig har påverkat de svenska hushållen kraftigt – priserna på sådant som vi har svårt att avstå ifrån, som boende, mat och el, har stigit kraftigt och inflationen är den högsta på 30 år.**

På a-kassan märker vi det här. Människor hör av sig och vill försäkra sig om att de är medlemmar och att de har sin ekonomi tryggad om de skulle bli arbetslösa. A-kassan är en viktig försäkring, kanske den viktigaste. En trygghet i både säkra och osäkra tider. Även en kortare tids arbetslöshet kan vara kännbar när man ska betala för boendet, maten och elen.

I Akademikernas a-kassa har lågkonjunkturen ännu inte inneburit fler ersättningstagare, men vi är smärtsamt medvetna om, inte minst från pandemin, att arbetsmarknaden kan svänga väldigt fort. Akademiker kan så klart bli arbetslösa men de är inte representativa för hur arbetslösheten ser ut i landet. Fortfarande är det många i Sverige som inte har ett jobb att gå till och som har det väldigt tufft att komma in på arbetsmarknaden – 75 procent av de arbetslösa på Arbetsförmedlingen har så kallad svag konkurrensförmåga, och gruppen har ökat. Många av dem är kortutbildade och vi vet att en fullföljd gymnasial utbildning spelar en avgörande roll för möjligheten att få en varaktig etablering på arbetsmarknaden.

Samtidigt som vi är i en lågkonjunktur med många arbetslösa så går arbetsmarknaden på högvarv, inte minst i Norrland där det pågår en historiskt stor nyindustrialisering mot fossilfri produktion och elektrifiering. På sidan 36 kan du läsa mer om

den utvecklingen. Och utbyggnaden av industrin i norr visar också på den obalans som finns på svensk arbetsmarknad – samtidigt som vi har många arbetslösa är det arbetskraftsbrist, och än en gång är det kompetensen som brister, företagen hittar helt enkelt inte arbetskraft med rätt kompetens.

I den här rapporten vill vi ge en helhetsbild av den svenska arbetsmarknaden: Hur ser sysselsättningen ut? Hur många är arbetslösa, och hur mår de? Ungdomarna – hur ser det ut för dem? Och hur många får a-kassa och hur mycket? Men som vanligt vill jag påminna om att bakom arbetslöshetssiffrorna finns enskilda människor av kött och blod, som söker jobb och som vill och kan arbeta. För de flesta blir tiden utan arbete kort och lämnar inga spår, men för många blir det inte en tillfällig parentes mellan jobb utan istället en långvarig utmaning. Vi som har daglig kontakt med arbetslösa vet hur viktigt ett jobb är, på så många plan. Och vi tycker därför det är viktigt att lyfta fram och synliggöra arbetsmarknadsstatistiken.

April 2023

Katarina Bengtson Ekström
Kassaföreståndare
Akademikernas a-kassa

Vi har gjort arbetslivet tryggt i mer än 50 år

Akademikernas a-kassa bildades 1969 och drog igång verksamheten 1970. Sedan dess har antalet akademiker som vill vara försäkrade ökat varje år och i dag är vi Sveriges största a-kassa med fler än 760 000 medlemmar.

Sedan starten har försäkringen och a-kassorna genomgått många förändringar. Men syftet har hela tiden varit detsamma – att erbjuda människor en ekonomisk grundtrygghet vid arbetslöshet.

Innehåll

Arbetslöshetsrapporten 2023 innehåller en fullständig överblick av sysselsättningen och arbetslösheten i Sverige. Här redovisas statistik från bland andra SCB och Arbetsförmedlingen och i år har vi också valt att ta med ett avsnitt om utvecklingen i norr.

1 Arbetsmarknaden

- 1.1 Stark återhämtning under året 6
- 1.2 Var tionde står utanför arbetskraften 6

2 Sysselsättningen

- 2.1 Sysselsättningen har ökat 11 procent på 10 år 7
- 2.2 Stark återhämtning stannar upp 7
- 2.3 Stora skillnader i landet 8
- 2.4 Sverige – högst sysselsättning i EU 8
- 2.5 Kvinnor har något lägre sysselsättningsgrad 10
- 2.6 Låg sysselsättning bland kortutbildade 10
- 2.7 3 av 4 arbetar i tjänstesektorn 10
- 2.8 Deltidsarbete dubbelt så vanligt för kvinnor 11
- 2.9 Fler kvinnor deltidsarbetar oavsett ålder 11
- 2.10 Många som deltidsarbetar vill arbeta heltid 11
- 2.11 9 av 10 är anställda 13
 - 2.11.1 Fast anställda 13
 - 2.11.2 Tidsbegränsat anställda 13
 - 2.11.3 Företagare 13
- 2.12 1,5 miljoner nyanställdes 13
- 2.13 6 av 10 får jobb via kontakter 13

3 Arbetslösheten

- 3.1 Från låg till relativt hög arbetslöshet 14
- 3.2 Arbetslösheten minskade 14
- 3.3 Rekordlåga varselnivåer 14
- 3.4 Arbetslösheten i Europa 14
- 3.5 Högst arbetslöshet i Södermanland 16
- 3.6 Stor skillnad mellan yngre och äldre 17
- 3.7 Kortutbildade har högre arbetslöshet 17
- 3.8 Gymnasieutbildning avgörande 19
- 3.9 Färre inskrivna på Arbetsförmedlingen 19
- 3.10 Minskad arbetslöshet i alla län 19
- 3.11 3 av 4 har svag konkurrensförmåga 20
- 3.12 Andelen med svag konkurrensförmåga ökade 20
- 3.13 Heterogena grupper 20
- 3.14 Långtidsarbetslösheten väntas öka 21
- 3.15 Genomsnittlig arbetslöshetstid 46 veckor 22
- 3.16 Kortutbildade är arbetslösa längre 22
- 3.17 Högre psykisk ohälsa bland arbetslösa 23

4 Ungdomsarbetslösheten

- 4.1 58 000 unga varken arbetar eller studerar 24
- 4.2 1 av 10 i EU varken arbetar eller studerar 25
- 4.3 4 av 10 har ingen känd aktivitet 25
- 4.4 Rekordlåg ungdomsarbetslöshet 27
- 4.5 3 av 4 tar gymnasieexamen 27
- 4.6 Etablering 3 år efter gymnasiet 27
- 4.7 Fler valde studier under pandemin 27
- 4.8 Antalet högskolestudenter sjönk 27
- 4.9 Drygt 9 av 10 har jobb efter högskolan 27
- 4.10 Större andel känner framtidsoro 27
- 4.11 Intresset för a-kassan ökar med åldern 27

Arbetsmarknaden har hittills visat en stor motståndskraft trots en period med historiskt hög inflation, stigande räntor och en gradvis försämrad konjunktur.

KÄLLA: ARBETSFÖRMEDLINGENS OMVÄRLDSRAPPORT 2023

5 Ersättning och a-kassa

5.1 En omställningsförsäkring	28	5.9 6 av 10 arbetslösa får ingen a-kassa	30
5.2 Grundförsäkring och inkomstbortfallsförsäkring	28	5.10 Fåtal unga får a-kassa	30
5.3 Ersättningsnivåer	28	5.11 Lägst andel med a-kassa i Uppsala	32
5.4 Frågan om obligatorisk a-kassa	28	5.12 Antalet ersättningstagare har minskat	32
5.5 Finansieringen	28	5.13 Mindre än hälften får 80 procent	33
5.6 3 av 4 är med i a-kassan	30	5.14 Färre ersättningsdagar	33
5.7 2 av 3 arbetslösa är med i a-kassan	30	5.15 Arbetslöshet vanligaste orsaken till försörjningsstöd	34
5.8 Minskat medlemsantal i många län	30	5.16 24 a-kassor	34

6 Framgångar i norr

6.1 Nyindustrialisering i Norrland	36	6.4 Lediga jobb ökade mer än 200 procent	38
6.2 Det som händer i norr är av världsintresse	37	6.5 Stark utveckling	38
6.3 Det krävs en stor inflyttning	38	6.6 Lägre andel långtidsarbetslösa	38

Bra att veta när du läser statistiken

Arbetskraften består av de personer i arbetsför ålder som vill och kan arbeta. **Vi har valt att fokusera på personer mellan 20 och 64 år om inget annat anges.** I EU har man bestämt att den officiella statistiken ska utgå från åldersspannet 15–74 år när det gäller arbetskraften. Vi tycker inte att den åldersindelningen fullt ut speglar dem som arbetar i Sverige, med tanke på skol- och pensionsålder.

Statistiken visar hur det såg ut 2022, om något annat år har använts framgår det av texten.

Vi har brutit siffrorna på kvinnor, män och ålder. När vi använder begreppet akademiker avses personer 20–64 år med minst 3 års eftergymnasial utbildning.

SCB:s Arbetskraftsundersökning (AKU), Folkhälsomyndighetens folkhälsoenkät och Ungdomsbarometern är urvalsundersökningar. Övriga statistikkällor i denna rapport är registerbaserade. AKU ligger också till grund för statistiken till Eurostat.

Mer om statistiken 39

1 Arbetsmarknaden

2022 uppgick Sveriges befolkning till 10,5 miljoner och av dem var det 56 procent, 5,9 miljoner, som var i åldern 20–64 år. De flesta, 82 procent, arbetade, 6 procent var arbetslösa och 12 procent ingick inte i arbetskraften. De sysselsatta och de arbetslösa utgör tillsammans Sveriges arbetskraft – de som vill och kan ta arbete.

1.1 Stark återhämtning under året

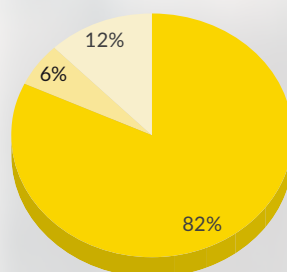
Sysselsättningsgrad och arbetslöshet är viktiga mått för att visa utvecklingen på arbetsmarknaden. Eftersom de mäts på olika sätt, sysselsättningsgraden är andelen av *befolkningen* som jobbar och arbetslösheten är andelen av *arbetskraften* som saknar jobb så kan det trots en hög sysselsättning vara en hög arbetslöshet, om många deltar i arbetskraften. Under 2022 återhämtade sig arbetsmarknaden starkt efter pandemin, sysselsättningen ökade och arbetslösheten minskade men under hösten bromsade det in som en följd av den försvagade konjunkturen.

1.2 Var tionde står utanför arbetskraften

12 procent av befolkningen, 723 000 personer, står utanför arbetskraften, de är alltså varken sysselsatta eller arbetslösa. En del av dessa står närmare arbetsmarknaden än andra, 46 000 personer ser sig som arbetssökande, det vill säga de vill och kan ta jobb, men de har inte sökt några jobb och klassificeras därför inte som arbetslösa. De största grupperna är studerande och sjuka och där kan det vara bra att påminna sig om att många studenter söker jobb, och då ingår de i gruppen arbetslösa.

1.1 Arbetsmarknaden 2022, befolkningen 20–64 år

[Antal, Andel]

	Antal
Sysselsatta	4 835 000
Arbetslösa	325 000
Ej i arbetskraften	723 000
Totalt	5 883 000

Av de sysselsatta var

Fast anställda	80%
Tidsbegränsat anställda	12%
Företagare	9%

Av de arbetslösa var

Långtidsarbetslösa, 6 månader eller mer	47%
Arbetslösa, mindre än 6 månader	53%

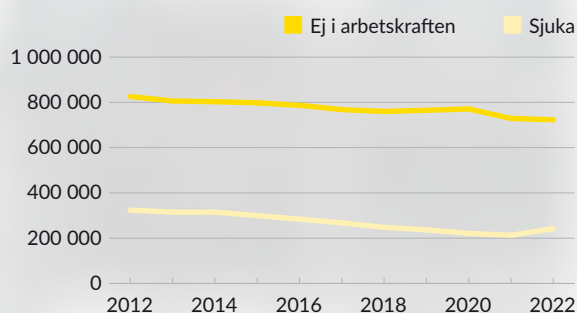
Av de som inte var i arbetskraften var

Sjuka	34%
Studerande på heltid	33%
Pensionärer	11%
Gjorde annat till exempel hemarbetande, latent arbetssökande, lediga	22%

KÄLLA: SCB, AKU

1.2 Utanför arbetskraften

[Antal]

KÄLLA: SCB, AKU

723 000 personer stod utanför arbetskraften 2022, av dem var 34 procent sjuka. Det totala antalet utanför arbetskraften har minskat de senaste åren även om antalet sjuka ökade med 14 procent 2022.

Sysselsättningen

2

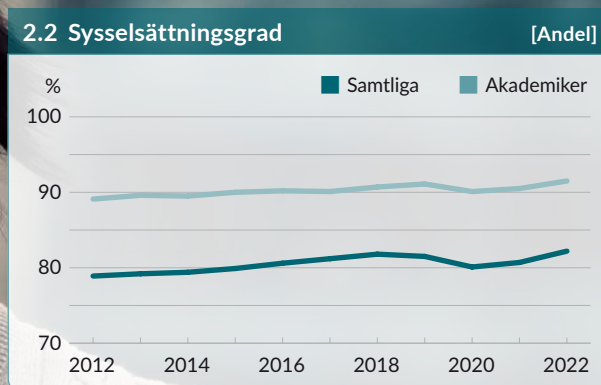
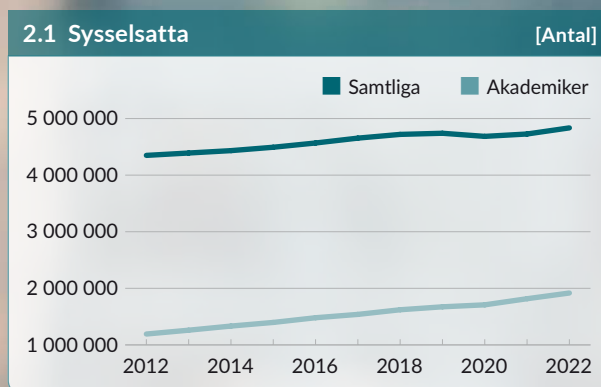
2022 hade cirka 4,8 miljoner av de som var 20–64 år ett jobb. Det motsvarar en sysselsättningsgrad på 82,2 procent. Under året fortsatte arbetsmarknaden att återhämta sig starkt efter pandemiåren, sysselsättningen steg kraftigt och nådde rekordnivåer, antalet sysselsatta ökade med 2,3 procent.

2.1 Sysselsättningen har ökat 11 procent på 10 år

Sysselsättningsgrad är ett viktigt mått för att mäta ett lands ekonomi och välfärd – när människor arbetar genereras skatteintäkter och tillväxt. Sysselsättningen har också stor betydelse för samhället på andra sätt, till exempel när det gäller hälsa och integration. 2022 var det 4 835 000 av 20–64-åringarna som var sysselsatta och på 10 år har det antalet ökat med nästan 500 000, eller 11 procent. Antalet sysselsatta akademiker har ökat mer än så, med hela 61 procent, från 1,2 till 1,9 miljoner. Av arbetskraften är det 37 procent som har minst 3 års eftergymnasial utbildning.

2.2 Stark återhämtning stannar upp

2022 var sysselsättningsgraden i genomsnitt 82,2 procent, en ökning med 1,5 procentenheter jämfört med 2021. Bland akademikerna var den i snitt 91,5 procent och året innan var den 90,5. Trots ett oroligt ekonomiskt läge med bland annat hög inflation var den svenska sysselsättningen stark 2022. Men Arbetsförmedlingens prognos för 2023 är att sysselsättningen kommer att utvecklas svagt under året för att sedan vända uppåt 2024. Arbetsgivarna upplever fortfarande att det är svårt att få tag i personal med rätt kompetens.

2.3 Stora skillnader i landet

Sysselsättningens storlek varierar över landet och 2022 skiljde det mer än 10 procentenheter mellan Hallands län som hade den högsta sysselsättningsgraden, 86,1 procent, och Södermanlands län som hade den lägsta med 75,6 procent. Och på kommunal nivå är skillnaderna större än så. Till exempel hade kvinnorna i Stockholm år 2022 nästan 12 procentenheters högre sysselsättning än kvinnorna i Malmö. På länsnivå var sysselsättningsgraden bland kvinnor högst i Gotlands län och lägst i Västmanlands län och bland männen var den högst i Jönköpings län och lägst i Södermanlands län. Jämför man alla 290 kommuner och andelen förvärvsarbetande 2021 så var spridningen stor – mellan Habo kommun i Jönköpings län som hade den högsta andelen förvärvsarbetande och Eda kommun i Värmlands län som hade den lägsta, skiljde det 22 procentenheter.

2.4 Sverige – högst sysselsättning i EU

Jämfört med många länder har Sverige en hög sysselsättningsgrad, och i EU har vi den högsta. Tredje kvartalet 2022 var den 83,1 procent vilket är den högsta siffran på 25 år. En hög sysselsättningsgrad är viktigt utifrån många aspekter och bidrar i högsta grad till välfärden. Att ha en sysselsättning är också viktigt för individen, den innebär bland annat att man har ett socialt sammanhang – ett jobb att gå till – vilket i sin tur har betydelse för hälsan och för ekonomin, både den individuella och samhällets. Eftersom vi blir fler äldre krävs det också att fler arbetar för att kunna upprätthålla välfärden. Skillnaderna i EU är stora – mellan Sverige med den högsta sysselsättningsgraden, och Italien med den lägsta, skiljer det ungefär 18 procentenheter. I de länder som har låg sysselsättningsgrad är det också stor skillnad mellan kvinnors och mäns sysselsättning. I Sverige har vi ett högt arbetskraftsdeltagande och har till exempel bättre förutsättningar än många länder för kvinnor att delta på arbetsmarknaden med bland annat allmän barnomsorg, individuell inkomstbeskattning och individuella ersättningssystem. I en del andra EU-länder är det mer vanligt att kvinnor stannar hemma för att bland annat ta hand om barnen. En annan faktor som gör att Sverige har en hög sysselsättningsgrad är att vi är det land i EU som har högst andel äldre, 55+, som jobbar.

Ljusningen för hushållen har varit arbetsmarknaden, som länge varit motståndskraftig och visat tecken på avtagande styrka först i slutet av året.

KÄLLA: ARBETSFÖRMEDLINGENS PROGNOSEN DECEMBER 2022

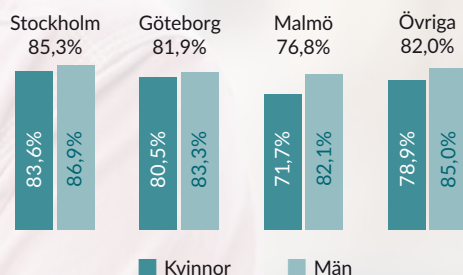

2.3 Sysselsatta per län och storstadskommuner

[Antal, Andel]

Län	Samtliga		Kvinnor	Män
Hallands	154 500	86,1%	84,0%	88,1%
Jönköpings	170 400	85,5%	79,8%	90,5%
Gotlands	26 900	85,5%	86,8%	84,2%
Stockholms	1 234 600	85,1%	82,6%	87,5%
Västernorrlands	107 300	83,9%	82,8%	84,9%
Västra Götalands	833 300	83,2%	79,8%	86,4%
Jämtlands	57 800	82,8%	82,1%	83,4%
Kalmar	103 400	82,5%	75,8%	88,7%
Norrbottnens	112 300	82,4%	81,6%	83,2%
Kronobergs	92 200	82,3%	79,6%	84,6%
Hela riket	4 834 500	82,2%	79,2%	85,0%
Värmlands	124 900	81,7%	79,4%	83,8%
Gävleborgs	121 700	81,3%	76,8%	85,6%
Dalarnas	122 800	81,1%	78,3%	83,7%
Västerbottens	125 000	80,8%	76,5%	85,1%
Blekinge	64 700	80,7%	78,6%	82,4%
Örebro	135 100	80,4%	79,8%	81,0%
Uppsala	182 800	79,7%	76,6%	82,8%
Skåne	629 500	79,1%	75,8%	82,4%
Östergötlands	200 800	77,9%	75,9%	79,8%
Västmanlands	115 800	76,2%	71,6%	80,9%
Södermanlands	118 600	75,6%	71,9%	79,3%

Sysselsättning per storstadskommun

De 5 kommuner som hade högst sysselsättning 2021*

Habo	88,5%
Bollebygd	87,4%
Gällivare	87,2%
Krokom	87,1%
Nykvarn	87,0%

De 5 kommuner som hade lägst sysselsättning 2021*

Årjäng	71,0%
Malmö	69,9%
Strömstad	69,8%
Lund	68,6%
Eda	66,5%

* Andel förvärvsarbetande 2021, registerbaserat.

KÄLLA: SCB, RAMS

2.4 Sysselsatta i EU

[Antal, Andel]

Land	Samtliga		Kvinnor	Män
Sverige	4 892 000	83,1%	80,2%	86,0%
Nederländerna	8 533 000	82,9%	79,0%	86,8%
Estland	628 000	81,7%	79,9%	83,6%
Tjeckien	5 015 000	81,7%	74,2%	88,8%
Tyskland	40 192 000	81,1%	77,3%	84,9%
Norge	2 591 000	81,0%	78,1%	83,8%
Ungern	4 571 000	80,5%	75,5%	85,4%
Danmark	2 728 000	80,2%	77,4%	83,0%
Finland	2 442 000	78,7%	77,1%	80,2%
Österrike	4 245 000	77,6%	73,4%	81,8%
Bulgarien	3 100 000	77,2%	73,2%	81,2%
Polen	16 158 000	76,5%	70,1%	82,9%
EU	194 292 000	74,9%	69,5%	80,4%
Frankrike	27 337 000	74,4%	71,6%	77,3%
Spanien	20 047 000	69,9%	64,0%	75,9%
Rumänien	7 696 000	68,9%	59,8%	77,7%
Grekland	4 088 000	67,6%	57,1%	78,2%
Italien	22 308 000	64,9%	54,6%	75,3%

Not: 3:e kvartalet 2022, säsongjusterad data. Ett urval av EU:s länder + Norge. EU avser snittet för alla 27 medlemsländer.

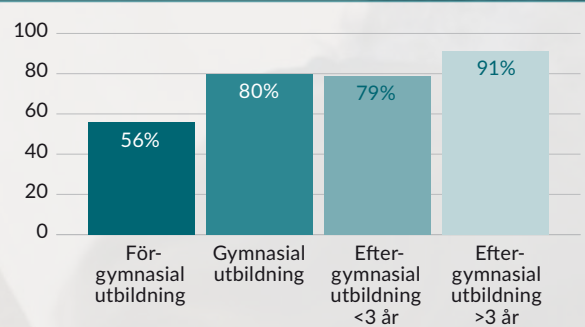
KÄLLA: EUROSTAT

2.5 Sysselsättningsgrad per kön och ålder [Andel]

Ålder	Samtliga	Kvinnor	Män
65-74 år	19,2%	15,3%	23,4%
55-64 år	77,3%	74,9%	79,7%
45-54 år	88,9%	86,7%	91,0%
35-44 år	87,7%	84,4%	90,9%
25-34 år	82,8%	79,4%	86,1%
20-24 år	62,9%	57,9%	67,4%
15-19 år	26,7%	29,7%	23,9%

KÄLLA: SCB, ÅNU

2.6 Sysselsättningsgrad per utbildningsnivå [Andel]

KÄLLA: SCB, ÅNU

2.7 Sysselsatta per näringsgren [Antal, Andel]

	Antal	Andel
Samtliga sysselsatta	4 834 500	
Finansiell verksamhet, företagstjänster	920 100	19%
Vård och omsorg	713 200	15%
Utbildning	551 400	11%
Tillverkning och utvinning, energi och miljö	543 900	11%
Handel	482 000	10%
Offentlig förvaltning med mera	408 000	8%
Information och kommunikation	305 600	6%
Byggverksamhet	316 200	7%
Transport	187 800	4%
Personliga och kulturella tjänster	207 400	4%
Hotell och restaurang	121 000	3%
Jordbruk, skogsbruk och fiske	65 500	1%
Uppgift saknas	12 400	0%

KÄLLA: SCB, ÅNU

2.5 Kvinnor har något lägre sysselsättningsgrad

82 procent av Sveriges befolkning är sysselsatta och för 2022 innebar det att 2 277 000 kvinnor och 2 558 000 män hade ett (eller flera) jobb. Kvinnornas sysselsättningsgrad var 79,2 procent, en ökning med 1,2 procentenheter jämfört med 2021, och männens 85,0, en ökning med 1,7 procentenheter. I alla åldersgrupper utom en, den yngsta, hade männen större andel sysselsatta än kvinnorna. Att kvinnor har en lägre sysselsättningsgrad beror bland annat på att de i högre grad än männen är hemarbetande, sjuka och studerar på heltid, och att det är högre andel unga kvinnor än unga män som jobbar indikerar att det är vanligare att kvinnorna jobbar extra vid sidan om studierna.

2.6 Låg sysselsättning bland kortutbildade

Skillnaderna i sysselsättningsgrad beroende på utbildningsnivå är stora – utbildningsnivån är en vattendelare på arbetsmarknaden. Bland dem som har endast förgymnasial utbildning var 56,3 procent sysselsatta 2022 och betydelsen av att ha en gymnasieutbildning är tydlig. För dem med gymnasieutbildning var sysselsättningsgraden 80,4 procent. Akademikerna hade den

starkaste förankringen på arbetsmarknaden med en sysselsättningsgrad på 91,5 procent. Struktur-omvandlingen riskerar, enligt Arbetsförmedlingen, att försvåra situationen ytterligare för arbetslösa med kort utbildning, till följd av förändrade kompetenskrav.

2.7 3 av 4 arbetar i tjänstesektorn

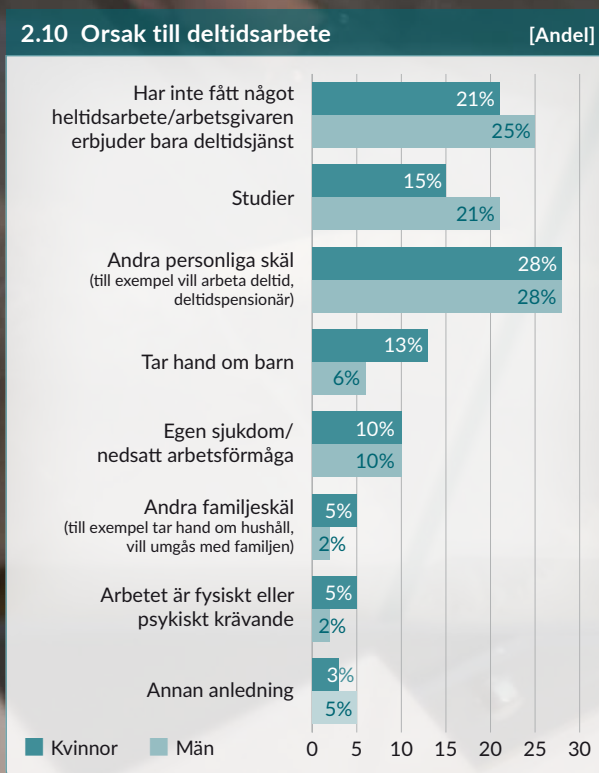
Finansiell verksamhet och företagstjänster är den näringsgren som sysselsätter flest personer, ungefär 920 000 eller 19 procent av alla sysselsatta. Under lång tid har det skett en strukturomvandling i Sverige – tjänstesektorn har blivit allt större och industrisektorn har minskat. 2010 blev till exempel antalet tjänstekommuner, kommuner där majoriteten är anställda inom tjänstesektorn, fler än industrikommunerna, och av alla sysselsatta är det nu ungefär 3 av 4 som arbetar i tjänstesektorn. Fördelningen mellan kvinnor och män ser olika ut i olika sektorer – inom till exempel Vård och omsorg dominerar kvinnorna med 75 procent och i Byggverksamhet är männen flest, 89 procent. Den näringsgren som har ungefär lika stor andel mellan könen är Hotell och restaurang, där är 53 procent av de anställda män och 47 procent kvinnor.

2.8 Sysselsättning, deltid		[Antal, Andel]
Samtliga 20–64 år		
Sysselsatta, antal	4 835 000	1 917 000
– varav deltid (1–34 timmar/vecka)	15%	12%
– varav heltid (35– timmar/vecka)	85%	88%
Kvinnor		
Sysselsatta, antal	2 277 000	1 106 000
– varav deltid (1–34 timmar/vecka)	21%	15%
– varav heltid (35– timmar/vecka)	79%	85%
Män		
Sysselsatta, antal	2 558 000	812 000
– varav deltid (1–34 timmar/vecka)	10%	8%
– varav heltid (35– timmar/vecka)	90%	92%

KÄLLA: SCB, AKU

2.9 Deltidsarbete per kön och ålder		[Andel]
Ålder	Samtliga	Kvinnor
65–74 år	66%	73%
55–64 år	18%	24%
45–54 år	11%	17%
35–44 år	13%	19%
25–34 år	13%	20%
20–24 år	32%	45%
15–19 år	67%	75%
		Män
65–74 år		62%
55–64 år		12%
45–54 år		6%
35–44 år		8%
25–34 år		9%
20–24 år		23%
15–19 år		59%

KÄLLA: SCB, AKU

2.8 Deltidsarbete dubbelt så vanligt för kvinnor

En heltidstjänst innebär normalt 40 timmars arbetsvecka, även om man kan ha avtalat om något färre timmar och tjänsten fortfarande är inom ramen för vad som anses vara heltid. 2022 var den genomsnittliga överenskomna veckoarbetstiden 38 timmar och bland alla sysselsatta 20–64 år var det 85 procent som arbetade heltid, det vill säga 35 timmar eller mer. Deltidsarbete är mer än dubbelt så vanligt bland kvinnor som bland män, 21 procent av de sysselsatta kvinnorna och 10 procent av männen jobbar deltid, max 34 timmar i veckan. Personer med längre utbildning arbetade i mindre utsträckning deltid, vilket bland annat kanske kan bero på att de oftare kan anpassa sin arbetstid och utföra arbetet till exempel hemifrån eller från annan plats än arbetsplatsen.

2.9 Fler kvinnor deltidssarbetar oavsett ålder

Hur mycket man arbetar ser olika ut genom livet men något som ser lika ut i alla åldersgrupper är att kvinnorna arbetar betydligt mer deltid än männen. Kvinnor lägger också till exempel mer tid på det så kallade obetalda hemarbetet och de tar i högre grad ut föräldrapenningdagar – uttaget

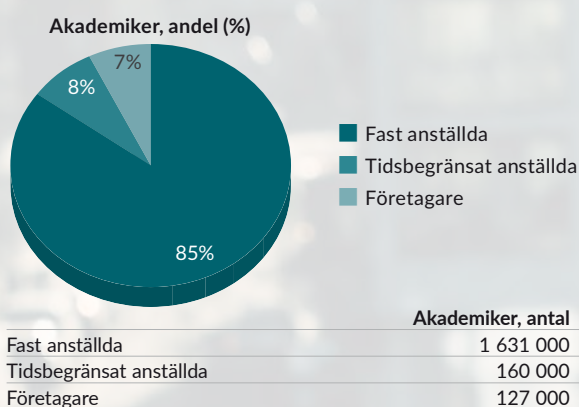
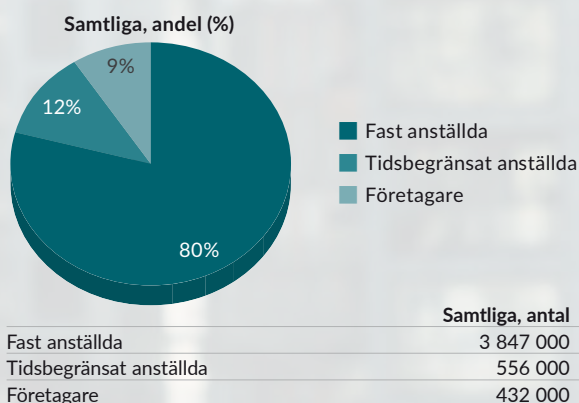
har blivit mer och mer jämnt mellan könen men de senaste 4 åren har det legat stilla på samma nivå, 70 procent av dagarna tas ut av kvinnor och 30 procent av män.

2.10 Många som deltidssarbetar vill arbeta heltid

Den vanligaste orsaken till deltidarbete är att man inte fått ett heltidsarbete eller att den arbetsgivare som man arbetar hos bara erbjuder deltidstjänst, 22 procent av de som deltidssarbetar uppger det som anledning. Många har andra personliga skäl, till exempel att man vill arbeta deltid eller att man valt att bli pensionär på deltid. Att kvinnor tar större ansvar för barn och familj syns också tydligt – det är dubbelt så vanligt att kvinnor arbetar deltid för att de tar hand om barn, 13 procent kvinnor jämfört med 6 procent män. Det faktum att kvinnor är sjukskrivna i högre grad än män märks också i deltidstatistiken, dubbelt så hög andel kvinnor än män väljer att deltidssarbeta eftersom arbetet är fysiskt eller psykiskt krävande. Och man kan också i detta sammanhang reflektera över att så kallade kontaktyrken, så som vård, omsorg, skola och socialtjänst är exempel på kvinnodominerade yrkesområden.

2.11 Anställda och företagare

[Antal, Andel]

2.11.1 Fast anställda per kön och ålder

Ålder	Samtliga	Kvinnor	Män
65-74 år	34%	37%	31%
55-64 år	82%	87%	78%
45-54 år	83%	86%	80%
35-44 år	83%	84%	81%
25-34 år	79%	79%	79%
20-24 år	54%	44%	62%
15-19 år	21%	21%	21%

2.11.2 Tidsbegränsat anställda per kön och ålder

Ålder	Samtliga	Kvinnor	Män
65-74 år	29%	39%	22%
55-64 år	6%	6%	5%
45-54 år	5%	6%	4%
35-44 år	8%	10%	6%
25-34 år	16%	18%	15%
20-24 år	44%	55%	35%
15-19 år	76%	78%	73%

2.11.3 Företagare per kön och ålder

Ålder	Samtliga	Kvinnor	Män
65-74 år	38%	24%	47%
55-64 år	12%	7%	17%
45-54 år	12%	8%	16%
35-44 år	9%	6%	12%
25-34 år	5%	3%	6%
20-24 år	2%	-	3%
15-19 år	3%	-	6%

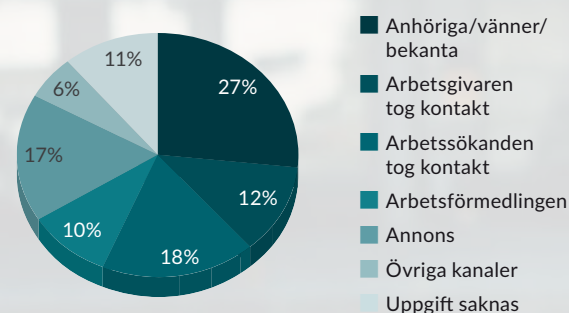
2.12 Nyanställningar (15-74 år)

[Antal, Andel]

	Antal	Andel
Samtliga nyanställningar	1 531 000	
Sektor		
Offentlig sektor	406 000	27%
Privat sektor	1 099 000	72%
Uppgift saknas	26 000	2%
Anställningsform		
Fast anställning	576 000	38%
Tidsbegränsad anställning	955 000	62%
Tidigare arbetskraftstillhörighet		
Sysselsatta	478 000	31%
Arbetslösa	514 000	34%
Ej i arbetskraften	538 000	35%
Ålder på nyanställda		
65-74 år	60 000	4%
55-64 år	100 000	7%
45-54 år	126 000	8%
35-44 år	221 000	14%
25-34 år	402 000	26%
15-24 år	620 000	41%

2.13 Rekryteringskanaler 15-74 år

[Andel]

2.11 9 av 10 är anställda

Av alla sysselsatta (20–64 år) är 91 procent anställda, övriga är företagare. Och av de anställda har majoriteten, 87 procent, fast anställning. De anställda männen har i något högre grad än kvinnorna fasta anställningar, 89 procent jämfört med 86 procent. Bland akademikerna är det högre andel fast anställda, lägre andel tidsbegränsat anställda och också lägre andel företagare.

2.11.1 Fast anställda

Andelen fast anställda är högre bland kvinnor än bland män. 2022 var det, av alla sysselsatta 20–64 år, 78 procent av männen och 81 procent av kvinnorna som var fast anställda. Bland de allra yngsta är det 1 av 5 som har en fast anställning och sen ökar andelen successivt, mest mellan åldersgrupperna 20–24 och 25–34, många är då klara med studier och kan få sitt första fasta jobb.

2.11.2 Tidsbegränsat anställda

Tidsbegränsade anställningar är, kanske inte helt oväntat, vanligast bland ungdomar, vilket bland annat har sin förklaring i att de jobbar extra vid sidan om studierna. Vid 65-års ålder ökar andelen tidsbegränsat anställda igen, efter att många gått i pension. Av alla sysselsatta 20–64 år hade 12 procent en tidsbegränsad anställning, 10 procent av männen och 13 procent av kvinnorna.

2.11.3 Företagare

Män väljer i betydligt högre grad än kvinnor att driva företag – dubbelt så hög andel av de sysselsatta männen är företagare, 12 procent jämfört med 6 procent av kvinnorna. Utifrån att pensionsåldern har höjts är det också intressant att många av de sysselsatta 65+ väljer att fortsätta jobba i sina egna företag.

2.12 1,5 miljoner nyanställdes

Under ett år rör det sig mycket på arbetsmarknaden, många byter jobb och en del får nytt jobb efter en tid som arbetslös. För att mäta rörelsen på arbetsmarknaden undersöker SCB vilken arbetskraftstilhörighet de nyanställda under ett kvartal hade föregående kvartal. Under 2022 nyanställdes drygt 1,5 miljoner personer, av dem kom 31 procent direkt från ett annat jobb, 34 procent hade varit arbetslösa och 35 procent hade stått utanför arbetskraften.

2.13 6 av 10 får jobb via kontakter

För att få ett nytt jobb behövs ansträngning och ibland också lite tur. Ofta krävs det att man har kontakter – 2022 var det ungefär 6 av 10 som fick sitt jobb via kontakter, antingen direkt med arbetsgivaren eller via anhöriga, vänner och bekanta. 10 procent hittade jobbet via Arbetsförmedlingen.

3 Arbetslösheten

I snitt var 325 000 personer (20–64 år) arbetslösa år 2022. Det motsvarar 6,3 procent av arbetskraften och är en minskning jämfört med 2021 med 1,5 procentenheter. Av de som var anmälda på Arbetsförmedlingen var det en stor andel, 47 procent, som hade varit arbetslösa längre än ett år. Många av dem har också så kallad svag konkurrensförmåga och svårt att komma in på arbetsmarknaden och få en fast förankring. De arbetslösa har också en sämre psykisk hälsa – till exempel är andelen som känner stress dubbelt så hög än bland yrkesarbetande.

3.1 Från låg till relativt hög arbetslöshet

För 30 år sedan, 1992, var arbetslösheten 5,9 procent. Den hade åren innan ökat med nästan 75 procent – från 1,9 procent 1990 till 3,3 procent 1991. Och den fortsatte att stiga för att som högst vara 10,4 procent 1997. Den högre arbetslösheten har sedan dess permanentats och aldrig kommit tillbaka till de låga nivåer som var normala före 90-talets lågkonjunktur. På samma sätt märks lågkonjunkturen i början på 00-talet och finanskrisen 2008/09 tydligt i arbetslöshetsstatistiken, liksom minskningen därefter. Nästa ökning av arbetslösheten kom i samband med pandemin 2020 för att stabiliseras under 2021 och minska under 2022. Det finns olika typer av arbetslöshet och Coronakrisen skapade *konjunkturarbetslöshet* – efterfrågan på varor och tjänster sjönk och företagen fick minska sin personalstyrka. *Friktionsarbetslöshet* är kortsiktig och beror på matchningsproblem, och *strukturarbetslöshet* är mer långvarig och beror på obalans mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft.

3.2 Arbetslösheten minskade

I snitt var 325 000 personer arbetslösa 2022, vilket är 6,3 procent av arbetskraften 20–64 år. Antalet arbetslösa kvinnor var 164 000, 6,7 procent, och antalet arbetslösa män 161 000, 5,9 procent. Under året återhämtade sig arbetsmarknaden starkt och arbetslösheten minskade med 1,5 procentenheter och kom tillbaka till de nivåer som var före pandemin. Av de 325 000 arbetslösa var 57 000 akademiker – 2,9 procent av alla akademiker i arbetskraften. Bland akademikerna hade männen en något lägre arbetslöshet än kvinnorna, 2,8 procent jämfört med 3,0 procent.

3.3 Rekordlåga varselnivåer

Arbetsgivare är skyldiga att meddela Arbetsförmedlingen när minst 5 av deras medarbetare i ett län riskerar att sägas upp på grund av arbetsbrist. Under pandemin ökade varslen explosionsartat, under 2020 med 147 procent, för att under 2021 sjunka till rekordlåg nivå. Under hösten 2022 ökade varselnivåerna något igen. Alla varsel leder inte till uppsägningar och alla uppsägningar leder inte till arbetslöshet. Av dem som varslades 2021 var det 51 procent som blev uppsagda och 27 procent som blev arbetslösa någon gång inom 6 månader efter varslat.

3.4 Arbetslösheten i Europa

Mellan tredje kvartalet 2020 och 2021 minskade arbetslösheten i EU från 7,4 till 6,5 procent, och 2022 sjönk den ytterligare – till 5,8 procent. Arbetslösheten ser väldigt olika ut i de olika länderna – exempelvis skiljer det drygt 10 procentenheter mellan Spanien som hade den högsta arbetslösheten och Tjeckien som hade den lägsta. Sverige ligger relativt högt upp i listan, men avviker från de länder som har högre arbetslöshet avseende deras förhållande mellan andelen arbetslösa kvinnor och män. I till exempel Grekland skiljer det nästan 7 procentenheter mellan kvinnornas och männens arbetslöshet, och där är också kvinnors arbetskraftsdeltagande väldigt lågt; endast 68 procent av kvinnorna deltar i arbetskraften vilket kan jämföras med Sveriges 86 procent (3:e kvartalet 2022).

Arbetslöshet kan vara en riskfaktor för olika former av psykisk ohälsa, delvis på grund av den ekonomiska situation som man hamnar i. Men det kan också handla om att man saknar ett socialt sammanhang, en meningsfull sysselsättning eller att självbilden påverkas.

KÄLLA: FOLKHÄLSOMYNDIGHETEN, VÅR SYSSELSÄTTNING OCH EKONOMI

3.1 Arbetslöshet, samtliga 20–64 år

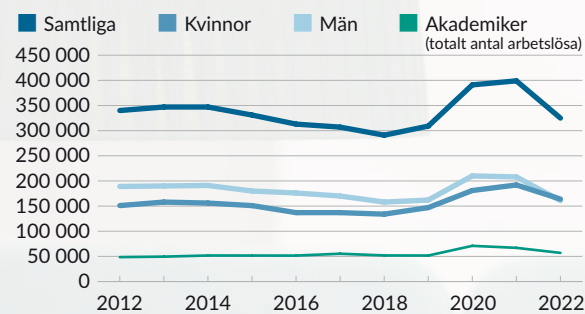
[Andel]

KÄLLA: SCB

3.2 Arbetslöshet

[Antal]

KÄLLA: SCB, AKU

3.3 Varslade och uppsagda

[Antal, Andel]

	2020		2021		Första halvåret 2022	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Samtliga varslade	123 500		27 600		11 500	
Varslade som blivit uppsagda	72 700	59%	14 000	51%	3 200	28%
– varav kvinnor	31 200	43%	5 700	41%	2 500	79%
– varav män	41 500	57%	8 200	59%	700	21%
Andel av varslade som någon gång blivit arbetslösa inom 6 månader efter varslat	30 800	42%	3 700	27%	1 100	35%
– varav kvinnor	13 000	42%	1 600	44%	800	71%
– varav män	17 800	58%	2 100	56%	300	29%

Not: Uppföljningen för 2022 endast fram till och med juni 2022.

KÄLLA: ARBETSFÖRMEDELINGEN

3.4 Arbetslösa i EU

[Antal, Andel]

Land	Samtliga	Kvinnor	Män
Spanien	2 812 000 12,3%	14,5%	10,3%
Grekland	534 000 11,6%	15,4%	8,5%
Italien	1 813 000 7,5%	9,0%	6,4%
Frankrike	1 989 000 6,8%	6,6%	7,0%
Finland	171 000 6,5%	6,3%	6,8%
EU	11 879 000 5,8%	6,2%	5,4%
Sverige	295 000 5,7%	6,2%	5,2%
Estland	36 000 5,4%	5,3%	5,5%
Rumänien	402 000 5,0%	4,5%	5,3%
Österrike	194 000 4,4%	4,3%	4,4%
Danmark	117 000 4,1%	4,4%	3,8%
Bulgarien	116 000 3,6%	3,4%	3,8%
Ungern	167 000 3,5%	3,4%	3,6%
Nederländerna	269 000 3,1%	3,2%	2,9%
Tyskland	1 219 000 2,9%	2,7%	3,1%
Polen	473 000 2,8%	2,8%	2,9%
Norge	73 000 2,7%	2,7%	2,7%
Tjeckien	108 000 2,1%	2,7%	1,7%

Not: 3:e kvartalet 2022, säsongsjusterad data. Ett urval av EU:s medlemsländer + Norge. EU avser snittet för alla 27 medlemsländer.

KÄLLA: EUROSTAT

3.5 Högst arbetslöshet i Södermanland

2022 var det i snitt 6,3 procents arbetslöshet i Sverige och den varierade stort inom landet. Den högsta arbetslösheten hade Södermanlands län med 11,1 procent och den lägsta hade Norrbotten med 3,4 procents arbetslöshet, en skillnad på 7,7 procentenheter. Bakgrunden är att Södermanland har en relativt stor industrisektor som under lång tid har genomgått rationaliseringar, och färre personer behövs i produktionen. Samtidigt har nya företag inom andra branscher inte tillkommit i tillräcklig utsträckning – IT-verksamhet och företagstjänster är till exempel relativt små branscher i länet. Norrbottens län har haft högkonjunktur även under pandemin, bland annat går gruvnäringen bra. I norra Sverige pågår en industriboom och det finns en större efterfrågan på arbetskraft än i exempelvis

Södermanland. Bland kvinnorna var arbetslösheten högst i Södermanlands län och lägst i 4 län, bland annat Västerbottens och Jämtlands län, och andelen arbetslösa män var högst i Södermanlands län och lägst i Jönköpings och Norrbottens län.

Stor skillnad mellan storstäderna

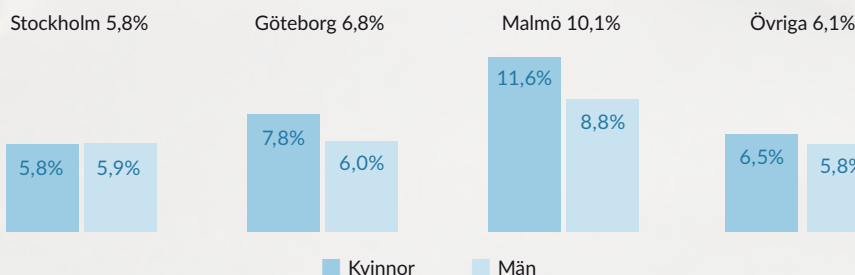
Enligt Arbetsförmedlingen ökade arbetslösheten särskilt mycket i storstadsområdena runt Stockholm och Göteborg under pandemin, och skillnaden i arbetslöshet är också stor mellan storstadskommunerna. Enligt SCB:s statistik hade Malmö en arbetslöshet på 10,1 procent 2022, Göteborg 6,8 procent och Stockholm 5,8 procent. Störst skillnad är det mellan kvinnorna i Stockholm och Malmö – kvinnorna i Malmö har dubbelt så hög arbetslöshet.

3.5 Arbetslösa per län och storstadskommuner

[Antal, Andel]

Län	Samtliga	Kvinnor	Män
Södermanlands	14 800 11,1%	13,1%	9,1%
Västmanlands	11 900 9,3%	10,9%	7,8%
Skåne	56 600 8,3%	9,0%	7,6%
Gävleborgs	10 700 8,1%	7,5%	8,5%
Östergötlands	17 100 7,9%	7,9%	7,8%
Blekinge	5 000 7,2%	7,8%	6,7%
Uppsala	13 400 6,8%	6,9%	6,8%
Örebro	9 800 6,7%	5,2%	8,1%
Hela riket	325 200 6,3%	6,7%	5,9%
Värmlands	8 100 6,1%	5,9%	6,3%
Kronobergs	5 600 5,8%	5,3%	6,1%
Stockholms	76 500 5,8%	6,1%	5,6%
Jämtlands	3 400 5,6%	4,1%	6,9%
Västernorrlands	6 400 5,6%	4,8%	6,3%
Dalarnas	7 000 5,4%	4,2%	6,3%
Västra Götalands	47 800 5,4%	6,2%	4,7%
Gotlands	1 300 4,8%	4,4%	5,1%
Kalmar	5 200 4,8%	5,8%	4,0%
Hallands	7 300 4,5%	4,1%	4,9%
Västerbottens	5 600 4,3%	4,1%	4,5%
Jönköpings	7 600 4,2%	6,6%	2,3%
Norrbottens	3 900 3,4%	4,7%	2,3%

Arbetslöshet i storstadskommunerna

3.6 Stor skillnad mellan yngre och äldre

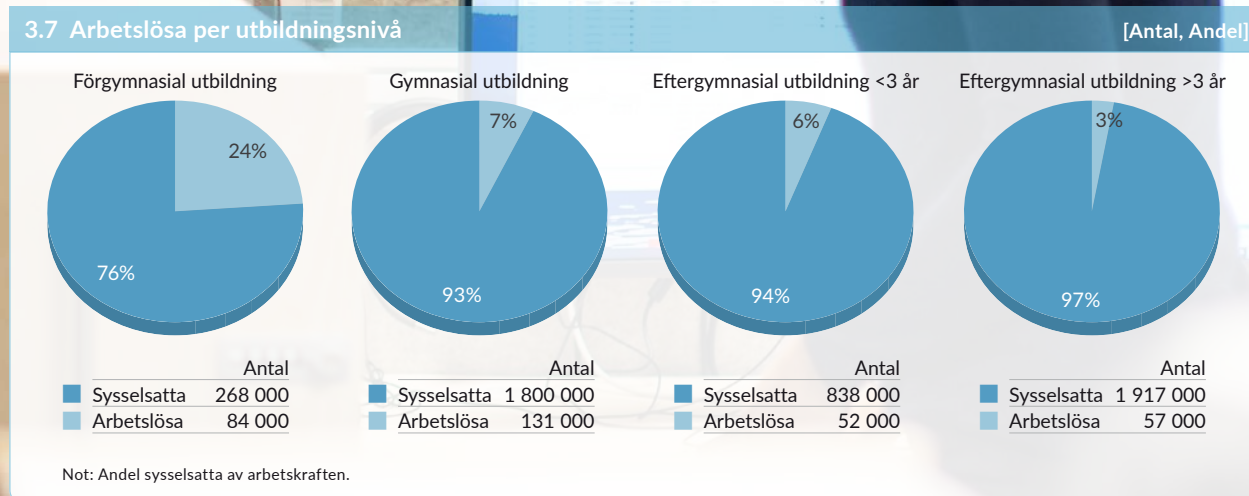
Mellan 4 och 36 procent – så mycket varierar arbetslösheten beroende på kön och ålder. I åldersgruppen 65–74 år är arbetslösheten lägst, då har många lämnat arbetskraften. I övrigt är det män i åldern 45–54 år som har den lägsta arbetslösheten och de yngsta männen som har den högsta. Det är oftast de yngsta och de äldsta som påverkas mest av konjunkturedgång, vilket märktes också under pandemin. Som alltid när det gäller de arbetslösa ungdomarna i AKU-statistiken måste man komma ihåg att många av de som svarar att de söker jobb är heltidsstuderande; 2022 var det 58 procent av de arbetslösa 15–24-åringarna som var heltidsstuderande.

3.7 Kortutbildade har högre arbetslöshet

Om man jämför arbetslösheten bland dem med endast förgymnasial utbildning med dem som har en minst 3-årig eftergymnasial utbildning så är det stor skillnad – 2022 var arbetslösheten 8 gånger högre för kortutbildade och var fjärde person i den gruppen saknade ett jobb. Med en gymnasieutbildning sjunker risken för arbetslöshet. Även när det är hög arbetslöshet finns det lediga jobb – Arbetsförmedlingens undersökningar visar att det är rekordhög brist på arbetskraft med efterfrågade kompetenser. I den senaste undersökningen hösten 2022 sade ungefär hälften av de privata arbetsgivarna, som hade upplevt arbetskraftsbrist det senaste halvåret, att de inte hade lyckats rekrytera överhuvudtaget. De inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen har inte den kompetens som arbetsgivarna vill ha.

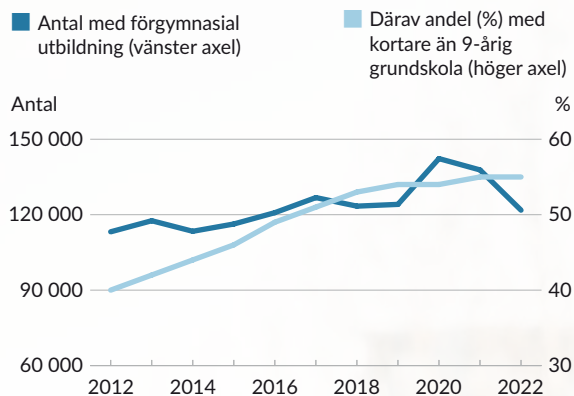
3.6 Arbetslösa per ålder och kön [Andel]			
Ålder	Samtliga	Kvinnor	Män
65–74 år	4,1%	–	4,3%
55–64 år	5,4%	5,2%	5,6%
45–54 år	4,9%	4,9%	4,8%
35–44 år	5,6%	6,3%	4,9%
25–34 år	6,6%	7,2%	6,0%
20–24 år	14,0%	16,0%	12,3%
15–19 år	35,1%	34,2%	36,1%

KÄLLA: SCB, AKU

3.8 Andel kortutbildade

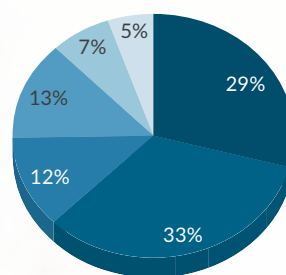
[Antal, Andel]

KÄLLA: ARBETSFÖRMEDLINGEN

3.9 Inskrivna på Arbetsförmedlingen

[Antal, Andel]

	Antal 2021	Antal 2022
Öppet arbetslösa	198 000	↓ 160 000
I program med aktivitetsstöd	211 000	↓ 182 000
Arbete utan stöd	82 000	↓ 64 000
Arbete med stöd	81 000	↓ 73 000
Övriga inskrivna	39 000	→ 39 000
Nystartsjobb	25 000	↑ 28 000
Samtliga	636 000	↓ 546 000

Not: I övriga inskrivna ingår även yrkesintroduktion.

KÄLLA: ARBETSFÖRMEDLINGEN

3.10 Arbetslösa per län och kommuner, Arbetsförmedlingen

[Antal, Andel]

Län	Samtliga	Kvinnor	Män	Arbetslösa i Akademikernas a-kassa
Södermanlands	12 900 9,3%	9,6%	9,0%	1,5%
Gävleborgs	12 200 8,9%	9,0%	8,9%	1,4%
Skåne	57 000 8,7%	8,8%	8,6%	2,1%
Västmanlands	11 100 8,3%	8,8%	7,9%	1,4%
Blekinge	5 800 7,9%	8,0%	7,7%	1,4%
Kronobergs	7 100 7,3%	7,8%	6,8%	1,5%
Örebro	10 400 7,2%	7,1%	7,3%	1,3%
Västernorrlands	8 200 7,1%	6,9%	7,3%	1,5%
Östergötlands	16 000 7,1%	7,1%	7,1%	1,2%
Riket	342 000 6,8%	6,9%	6,7%	1,6%
Värmlands	8 700 6,7%	6,4%	7,0%	1,4%
Stockholms	79 500 6,4%	6,7%	6,2%	1,7%
Uppsala	12 000 6,3%	6,2%	6,3%	1,6%
Dalarnas	8 000 6,1%	5,9%	6,2%	1,3%
Kalmar	6 900 6,1%	6,3%	6,0%	1,4%
Västra Götalands	51 600 6,0%	6,2%	5,9%	1,6%
Jönköpings	9 700 5,4%	5,9%	5,0%	1,1%
Hallands	8 300 5,1%	5,2%	5,1%	1,4%
Jämtlands	3 000 4,8%	4,6%	5,1%	1,4%
Norrbottns	5 800 4,8%	4,6%	5,0%	1,2%
Gotlands	1 300 4,6%	4,5%	4,8%	1,8%
Västerbottens	5 800 4,4%	4,2%	4,6%	1,4%

De 5 kommuner som hade högst arbetslöshet 2022

	Samtliga	Kvinnor	Män
Malmö	12,5%	12,1%	13,0%
Perstorp	12,4%	13,1%	11,8%
Flen	12,2%	12,8%	11,7%
Eskilstuna	11,9%	12,4%	11,4%
Botkyrka	11,5%	12,7%	10,5%

De 5 kommuner som hade lägst arbetslöshet 2022

	Samtliga	Kvinnor	Män
Habo	3,1%	2,7%	3,4%
Öckerö	2,8%	2,4%	3,2%
Tjörn	2,8%	2,9%	2,7%
Kiruna	2,8%	3,0%	2,5%
Kungsbacka	2,7%	2,6%	2,8%

KÄLLA: ARBETSFÖRMEDLINGEN OCH AKADEMIKERNAS A-KASSA

Året har präglats av en stark arbetsmarknad, med en bred minskning av antalet inskrivna arbetslösa på bred front.

ARBETSMARKNADSLÄGET I SVERIGES LÄN, KVARTAL 4 2022

3.8 Gymnasieutbildning avgörande

En fullföljd gymnasieutbildning är enligt Arbetsförmedlingen den enskilt viktigaste faktorn för att etablera sig på svensk arbetsmarknad, och många av de arbetslösa har inte det. Av de 342 000 arbetslösa (16–64 år) var det 122 000, 36 procent, som saknade en gymnasieutbildning, vilket är en minskning med 12 procent jämfört med 2021. 55 procent av de med förgymnasial utbildning hade kortare än 9 (10)-årig grundskola. Den starka efterfrågan som varit under 2022 har framför allt gynnat dem som har minst gymnasieutbildning.

3.9 Färre inskrivna på Arbetsförmedlingen

Under 2022 återhämtade sig arbetsmarknaden starkt. 2022 var i snitt 546 000 personer inskrivna på Arbetsförmedlingen, en minskning med 90 000 jämfört med 2021. Alla grupper av arbetslösa minskade, förutom *övriga inskrivna* som var oförändrad och *nystartsjobben* som ökat med 12 procent. Antalet inskrivna arbetslösa (öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd) sjönk till en lägre nivå än innan pandemin – 342 000 – och det var i gruppen öppet arbetslösa som minskningen var störst.

Arbetsförmedlingen konstaterar i sin prognos att arbetslösheten minskade bland både kvinnor och män, inrikes och utrikes födda och bland yngre och äldre. Men det är också tydligt att minskningen bromsade in under andra halvåret.

3.10 Minskad arbetslöshet i alla län

För att räknas som arbetslös i Arbetsförmedlingens statistik krävs att man antingen är öppet arbetslös eller deltar i program med aktivitetsstöd. 2022 var det i snitt 342 000 personer (16–64 år) som var arbetslösa, vilket är en minskning med 67 000 personer, 16 procent, jämfört med 2021. Andelen inskrivna minskade från 7,9 till 6,8 procent.

Högst andel inskrivna hade Södermanlands län med 9,3 procent och lägst hade Västerbottens län med 4,4 procent. Antalet arbetslösa minskade i samtliga län och mest minskade det i Västerbottens län med 24 procent och den minsta förändringen var i Gävleborgs län där det minskade med 11 procent.

Man kan diskutera hur relevant det är att redovisa arbetslösheten per län eftersom det kan vara stora skillnader inom länen. Jämför man kommunerna i till exempel Skåne hade Vellinge lägst arbetslöshet med 3,4 procent medan Malmö hade en arbetslöshet på 12,5 procent. Malmö var också den kommun som hade den högsta arbetslösheten i hela Sverige, och den lägsta arbetslösheten hade Kungsbacka kommun med 2,7 procent.

3.11 3 av 4 har svag konkurrensförmåga

Många arbetslösa har en svag position på arbetsmarknaden. De utgör majoriteten av de långtidsarbetslösa och de har betydligt svårare att komma i sysselsättning jämfört med andra på arbetsmarknaden. De som enligt Arbetsförmedlingen har en så kallad svag konkurrensförmåga är de som:

- har högst förgymnasial utbildning
- är födda utanför Europa
- har funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga
- är äldre, 55–64 år

Av de i snitt 342 000 arbetslösa (16–64 år) som var inskrivna på Arbetsförmedlingen 2022 var det 255 000, 75 procent, som hade svag konkurrensförmåga och det är en ökning med 3 procentenheter jämfört med 2021. Ungefär 3 av 4 ingick därmed i en eller flera av de ovanstående kategorierna och 1 av 4 hade en starkare ställning som arbetssökande. De fyra grupperna innehåller dubbelräkningar av individer eftersom en och samma individ kan ingå i flera delgrupper. 2022 var det 2 000 som ingick i alla fyra grupper. Antalet som ingick i tre grupper var 19 000, två grupper 99 000 och endast en grupp 134 000. Pandemin innebar ökad arbetslöshet även bland de med starkare ställning och andelen med svag konkurrensförmåga minskade, men när det vände igen så fick de starkare grupperna snabbare jobb och andelen ökade igen.

3.12 Andelen med svag konkurrensförmåga ökade

Under de senaste 10 åren har antalet arbetslösa (16–64 år) med svag konkurrensförmåga ökat med 10 procent, från 232 000 till 255 000. De senaste åren har antalet minskat men andelen av alla arbetslösa har ökat och var förra året 75 procent. Att andelen med svag konkurrensförmåga minskade under 2020 berodde på att de som blev arbetslösa under pandemin i större utsträckning hade en starkare ställning på arbetsmarknaden. När arbetsgivarna började anställa igen fick de starkare grupperna jobb snabbare och andelen arbetslösa med svag konkurrensförmåga ökade. Enligt Arbetsförmedlingen är det, oavsett konjunkturläge, i allmänhet personer med kortare arbetslöshetstider som har starkast konkurrenskraft och lättast att få ett arbete.

Sedan finanskrisen 2007–2009 har trenden varit att antalet arbetslösa som tillhör en eller flera grupper med svagare konkurrensförmåga har ökat över tid medan de som inte tillhör någon av dessa grupper i stället har minskat.

ARBETSMARKNADSUTSIKTERNA HÖSTEN 2022, ARBETSFÖRMEDELINGEN

3.13 Heterogena grupper

2022 minskade antalet arbetslösa i alla grupper med svag konkurrensförmåga. Störst var minskningen i gruppen utomeuropeiskt födda där antalet minskade med 13 procent. För alla grupper är antalet på en lägre nivå än innan pandemin utom för de äldre, i gruppen 55–64 år är det fortfarande fler än innan pandemin och också fler än för 10 år sedan. Grupperna är heterogena så man behöver påminna sig om att inte alla som tillhör någon av grupperna har en svag konkurrensförmåga.

3.14 Långtidsarbetslösheten väntas öka

En stor utmaning på arbetsmarknaden är långtidsarbetslösheten. Under pandemin förvärrades problemet och långtidsarbetslösheten ökade till rekordnivåer. 2022 var det 162 000 personer som hade varit arbetslösa längre än ett år, 47 procent av alla inskrivna arbetslösa. Antalet har minskat jämfört med 2021 men som andel av alla inskrivna har de långtidsarbetslösa ökat från 45 till 47 procent. Och för dem som passerat 24 månader som arbetslös har andelen ökat från 23 till 28 procent.

Enligt Arbetsförmedlingens prognos kommer den positiva trenden med minskad långtidsarbetslöshet inte att fortsätta, mot slutet av prognosperioden (2022–2024) riskerar antalet långtidsarbetslösa att hamna på en högre nivå än före pandemin. Eftersom vi är i en lågkonjunktur och arbetslösheten beräknas öka så kommer de som varit arbetslösa länge att hamna ännu längre bak i den så kallade jobbkön.

3.11 Arbetslösa med svag konkurrensförmåga [Antal]

Arbetslösa	342 000
– varav svag konkurrensförmåga	255 000
– varav starkare ställning	87 000
Födda utanför Europa	159 000
Högst förgymnasial utbildning	122 000
Äldre (55–64 år)	66 000
Funktionsnedsättning	53 000

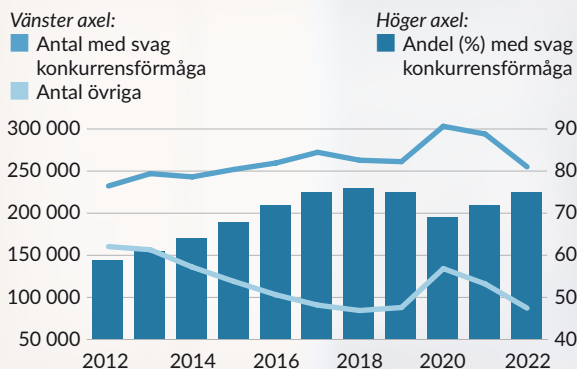
Not: En person kan ingå i flera grupper.

KÄLLA: ARBETSFÖRMEDLINGEN

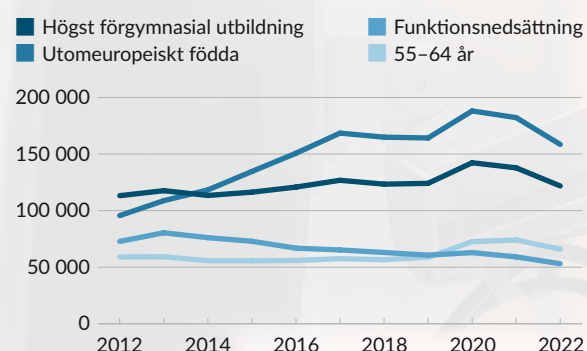
75 procent av de arbetslösa på Arbetsförmedlingen har det extra tufft att komma in på arbetsmarknaden – de har så kallad svag konkurrensförmåga.

3.12 Antal och andel med svag konkurrensförmåga [Antal, Andel]

KÄLLA: ARBETSFÖRMEDLINGEN

3.13 Grupper med svag konkurrensförmåga [Antal]

KÄLLA: ARBETSFÖRMEDLINGEN

3.14 Långtidsarbetslösa inskrivna på Arbetsförmedlingen

[Antal, Andel]

	Samtliga		Kvinnor		Män	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Öppet arbetslösa och sökande i program	342 000		169 000		173 000	
– därav utan arbete i mer än 6 månader	221 000	64%	111 000	66%	109 000	63%
– därav utan arbete i mer än 12 månader	162 000	47%	83 000	49%	79 000	45%
– därav utan arbete i mer än 24 månader	96 000	28%	50 000	30%	46 000	27%

KÄLLA: WEB-TID-RIKET-2022

3.15 Genomsnittlig arbetslöshetstid 46 veckor

Enligt statistik från SCB var den genomsnittliga arbetslöshetstiden 46 veckor 2022 och männen var arbetslösa i snitt 8 veckor längre än kvinnorna. Bland de äldre var arbetslösheten hela 82 veckor vilket är en ökning med 18 veckor jämfört med 2021, och det är stor skillnad mellan kvinnor och män i den åldersgruppen. Att äldre har det tuffare kan bland annat bero på att de inte har den kompetens som efterfrågas men det kan också handla om åldersdiskriminering. Ungdomarna var arbetslösa i snitt i 12 veckor. Ungdomar som saknar fullständig gymnasieutbildning löper enligt Arbetsförmedlingen ofta en högre risk att bli långtidsarbetslösa på grund av de utbildningskrav som finns på arbetsmarknaden.

3.16 Kortutbildade är arbetslösa längre

Av de arbetslösa som har endast förgymnasial utbildning är 61 procent långtidsarbetslösa och andelen har ökat. Innan pandemin, 2019, var andelen 40 procent. För de som har en minst 3-årig eftergymnasial utbildning var andelen 38 procent 2022 och det är 7 procentenheter högre än 2019. Gruppen kvinnor med förgymnasial utbildning har högst andel långtidsarbetslösa, i alla de andra utbildningsnivåerna har männen högre andel långtidsarbetslösa än kvinnorna. Och även här ser man hur långtidsarbetslösheten sjunker med utbildningsnivån – en gymnasieutbildning minskar risken för långtidsarbetslöshet väsentligt och en eftergymnasial utbildning ännu mer.

3.15 Arbetslöshetens längd per ålder [Antal veckor]

Ålder	Genomsnittligt antal veckor		
	Samtliga	Kvinnor	Män
55-64 år	82	69	92
25-54 år	44	43	44
15-24 år	12	10	13
Hela åldersgruppen 20-64 år	46	42	50

KÄLLA: SCB, AKU

3.16 Långtidsarbetslöshet per utbildningsnivå [Andel]

Utbildning	Samtliga	Kvinnor	Män
Förgymnasial utbildning	61%	65%	58%
Gymnasial utbildning	48%	44%	52%
Eftergymnasial utbildning < 3 år	32%	30%	36%
Eftergymnasial utbildning > 3 år	38%	32%	46%

Not: Längre än 6 månader.

KÄLLA: SCB, AKU

3.17 Psykisk ohälsa

[Andel]

	Yrkesarbetande			Arbetslös		
	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män
Gott psykiskt välbefinnande	88,7%	88,4%	89,1%	66,0%	66,1%	66%
Allvarlig psykisk påfrestning	6,7%	7,3%	6,2%	27,2%	28,9%	25,8%
Stressad	14,8%	17,7%	12,3%	26,9%	32,7%	21,8%
Mycket stressad	3,2%	4,3%	2,1%	9,0%	11,9%	6,5%
Sömnbesvär	38,6%	43,2%	34,4%	59,3%	62,5%	56,6%
Ängslan, oro eller ångest	40,5%	48,0%	33,8%	59,1%	69,9%	49,9%
Lätt ängslan, oro eller ångest	34,8%	40,3%	29,9%	38,4%	45,9%	32,1%
Svår ängslan, oro eller ångest	5,7%	7,7%	3,9%	20,6%	24,0%	17,8%
Suicidtankar	2,3%	2,1%	2,4%	11,4%	9,4%	13,0%
Lätta besvär av ensamhet och isolering	20,4%	20,5%	20,4%	36,6%	38,4%	35,1%
Svåra besvär av ensamhet och isolering	2,2%	1,9%	2,4%	11,2%	10,7%	11,5%
Lågt socialt deltagande	21,8%	22,0%	21,6%	37,5%	38,7%	36,4%

KÄLLA: FOLKHÄLSOMYNDIGHETEN

3.17 Högre psykisk ohälsa bland arbetslösa

Stress, oro eller ångest är något som många i befolkningen upplever, och en sak som har stor betydelse för den psykiska hälsan är om man deltar i arbetslivet eller inte. Enligt Folkhälsomyndighetens senaste folkhälsoenkät från 2022 känner 15 procent av de yrkesarbetande sig stressade och bland de arbetslösa är siffran nästan dubbelt så hög – 27 procent. Och det är 3 gånger större andel av de arbetslösa som uppger att de är mycket stressade – 9 procent jämfört med 3 procent av dem som arbetar. Svåra besvär av ängslan, oro eller ångest är också betydligt vanligare bland dem som inte ingår i arbetslivet, 21 procent av de arbetslösa jämfört med 6 procent bland de yrkesverksamma. Och när det gäller den yttersta konsekvensen av psykisk ohälsa – suicid – så är det också något som arbetslösa tänker på mer, 11 procent jämfört med 2 procent av de yrkesarbetande har haft suicidtankar. Om man jämför kvinnor och män så är det också relativt

stor skillnad mellan könen när det gäller stress, 18 procent av de arbetande kvinnorna och 12 procent av de arbetande männen känner sig stressade och motsvarande siffra bland de arbetslösa är 33 procent bland kvinnorna och 22 procent bland männen.

Ett arbete kan ge så mycket mer än inkomst – bland annat känsla av tillhörighet, att vara behövd, sammanhang och kollegor, och det syns i resultatet av folkhälsoenkäten att arbetslöshet har betydelse för de sociala relationerna – av de yrkesarbetande är det 22 procent som har lågt socialt deltagande, jämfört med 38 procent av de arbetslösa. 26 procent av de arbetslösa uppger att de saknar emotionellt stöd, bland dem som arbetar är motsvarande siffra 12 procent. Vad som är orsak och verkan går inte att fastställa i Folkhälsomyndighetens undersökning, psykisk ohälsa kan förstås både orsaka och vara en konsekvens av bland annat arbetslöshet.

4 Ungdomsarbetslösheten

58 000 ungdomar, 4,9 procent av befolkningen 15–24 år, varken arbetar eller studerar. Många av de arbetslösa ungdomarna har inte en gymnasieutbildning – något som är helt avgörande för att få jobb. Samtidigt har fler sökt sig till högskolorna under pandemin och en eftergymnasial utbildning ökar chanserna på arbetsmarknaden – drygt 9 av 10 har jobb efter högskolan.

4.1 58 000 unga varken arbetar eller studerar

2022 var det i snitt 58 000 ungdomar, 4,9 procent, i befolkningen 15–24 år som varken arbetade eller studerade, så kallade Neet. Antalet är oförändrat jämfört med 2021. Tittar man på SCB:s vanliga arbeidskraftsundersökning så var 144 000 (21,7 procent) unga arbetslösa men av dem så var det 58 procent som heltidsstuderade och som svarade att de söker

jobb. Därför är det mer rättvisande att istället titta på hur många som varken arbetar eller studerar. Under pandemin ökade ungdomsarbetslösheten kraftigt – många branscher där ungdomar arbetar, till exempel handel och restaurang, drabbades hårt. Men när ekonomin förbättrades så sjönk arbetslösheten snabbt bland de unga. När vi nu åter är i en lågkonjunktur riskerar den att stiga igen.

4.1 Ungdomsarbetslöshet, NEET

[Antal, Andel]

Ålder	Samtliga		Kvinnor		Män	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
20–24 år	42 000	7,4%	20 000	7,5%	22 000	7,2%
15–19 år	15 000	2,6%	6 000	2,2%	9 000	2,9%
Samtliga 15–24 år	58 000	4,9%	27 000	4,8%	31 000	5,1%

40 procent av de unga som varken arbetar eller studerar (NEET) har aldrig arbetat.

Not: NEET – Not in Employment, Education or Training.

KÄLLA: SCB, AKU

4.2 NEET i EU

[Antal, Andel]

Land	Samtliga	Kvinnor	Män
Rumänien	212 000 17,8%	21,7%	14,1%
Italien	423 000 14,5%	15,1%	13,9%
Estland	6 000 13,0%	10,0%	16,0%
Bulgarien	40 000 12,3%	13,1%	11,6%
Spanien	257 000 10,7%	10,7%	10,7%
Norge	33 000 9,9%	10,5%	9,4%
Grekland	51 000 9,7%	9,7%	9,7%
Österrike	42 000 9,6%	9,3%	9,8%
Frankrike	316 000 9,6%	8,2%	10,9%
EU	2 142 000 9,3%	9,5%	9,1%
Ungern	53 000 8,9%	11,0%	7,0%
Polen	148 000 8,4%	9,0%	7,8%
Finland	21 000 8,1%	7,1%	9,1%
Tjeckien	38 000 6,6%	7,9%	5,3%
Tyskland	278 000 6,4%	6,9%	6,0%
Danmark	23 000 6,3%	6,8%	5,8%
Sverige	27 000 4,8%	4,8%	4,7%
Nederländerna	30 000 2,9%	2,8%	3,0%

Not: 3:e kvartalet 2022, säsongjusterad data. Ett urval av EU:s medlemsländer + Norge. EU avser snittet för alla 27 medlemsländer.

KÄLLA: EUROSTAT

4.2 1 av 10 i EU varken arbetar eller studerar

3:e kvartalet 2022 var det 9,3 procent av EU:s unga (15–24 år) som varken arbetade eller studerade, vilket är en minskning med 1,0 procentenheter jämfört med samma period 2021. Sverige hade den näst lägsta NEET-siffran och Rumänien den högsta. Det finns studier som visar att problemen för dem som varken arbetar eller studerar ofta är långvariga och att det i genomsnitt går sämre på arbetsmarknaden senare i livet för unga i den här gruppen än för andra ungdomar (IFAU 2021:12).

4.3 4 av 10 har ingen känd aktivitet

Uvas (Unga som varken arbetar eller studerar) är ett mått som Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) tar fram och som bygger på uppgifter i myndigheternas register. 2020 var det totalt 146 000 unga (16–29 år) som var Uvas – 65 000 ungdomar i åldern 16–24 år och 81 000 i åldern 25–29 år. Det är i stort sett oförändrat jämfört med 2019.

För att ingå i Uvas ska personen under ett helt år:

- inte haft inkomster över ett basbelopp (48 300 kronor 2022)
- inte haft studiemedel, varit utbildningsregistrerad eller studerat vid SFI mer än 60 timmar.

Uvas-måttet ger möjlighet att se vad dessa ungdomar gjorde under året. De kan ha haft stöd från Arbetsförmedlingen, sin kommun eller Försäkringskassan, eller flera aktörer samtidigt. En stor grupp, 38 procent, av 16–24-åringarna hade ingen känd aktivitet, och skillnaderna i landet var stora. I Stockholms län var det hälften av dem som varken arbetade eller studerade som inte gick att spåra i några register, medan det i Gävleborg var knappt 3 av 10.

Att unga människor varken arbetar eller studerar kan förstås bero på olika saker och på olika grad av frivillighet. En del har helt enkelt frivilligt valt att göra något annat, till exempel resa utomlands, medan andra har hamnat utanför systemet helt ofrivilligt.

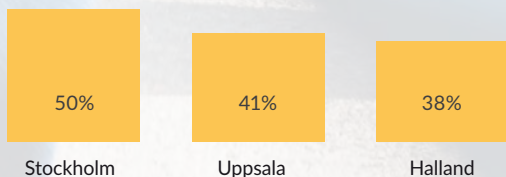
4.3 UVAS

[Antal, Andel]

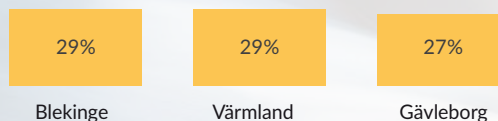
	Antal	Samtliga	Kvinnor	Män
Samtliga som varken arbetar eller studerar	65 000			
Kombination statliga åtgärder och kommunalt stöd	26 000	40%	37%	43%
Okänd aktivitet	25 000	38%	35%	40%
Statliga arbetsmarknadsåtgärder	23 000	36%	32%	38%
Sjuk eller funktionsnedsatt	11 000	17%	19%	16%
Kommunalt stöd	11 000	17%	16%	17%
Invandrat under året	4 000	6%	9%	5%
Föräldraledig på garantinivå	4 000	7%	16%	1%

Not: 16–24 år. Grupperna "invandrat under året" och "okänd aktivitet" är ömsesidigt uteslutande, det vill säga den som ingår i någon av dem kan inte ingå i någon annan grupp. I de övriga grupperna kan en person förekomma i en eller flera grupper.

Län med högst andel unga i okänd aktivitet

Län med lägst andel unga i okänd aktivitet

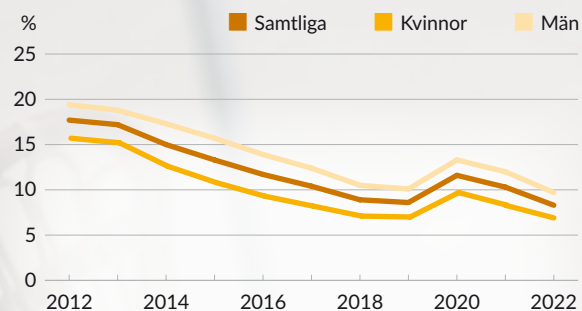

KÄLLA: MUCF

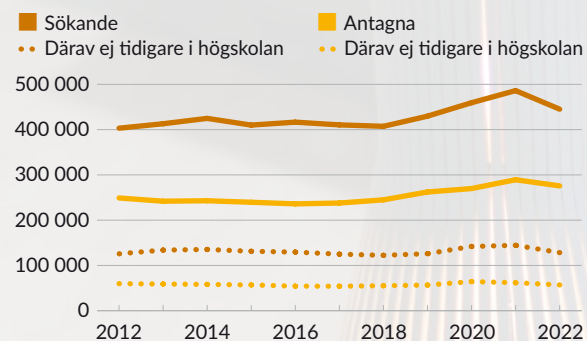
38 procent av de unga har okänd aktivitet – det går inte att via register kartlägga vad de gör.

4.4 Ungdomar på arbetsförmedlingen [Andel]

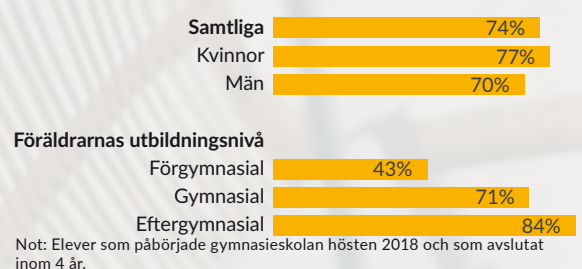
KÄLLA: ARBETSFÖRMEDELINGEN

4.8 Högskolestudier [Antal]

KÄLLA: SCB

4.5 Avslutad gymnasieutbildning [Andel]

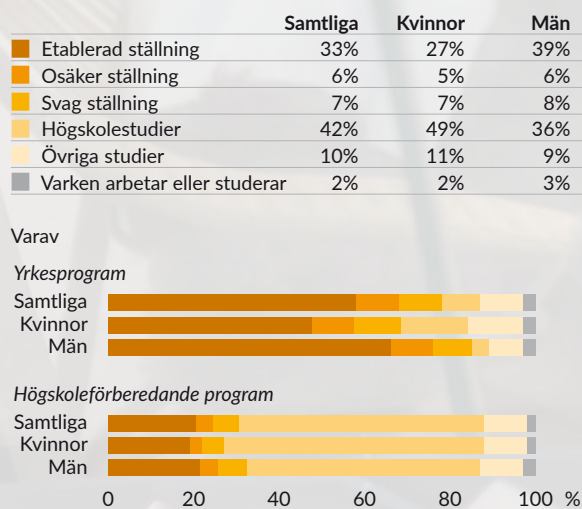
KÄLLA: SKOLVERKET

4.9 Sysselsättning 3 år efter högskoleutbildning [Andel]

	Samtliga	Kvinnor	Män
Arbete	93%	92%	94%
Anställd	88%	88%	89%
- varav fast/tillsvidare	89%	88%	91%
Företagare	2%	2%	4%
Arbetsökande	2%	1%	3%
Studier	3%	3%	3%
Annat	4%	6%	2%

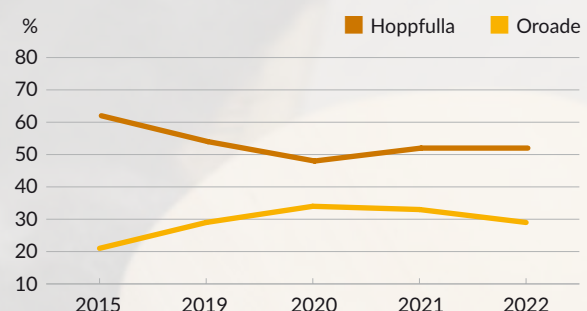
KÄLLA: SKOLVERKET

4.6 Etablering 3 år efter gymnasiet [Andel]

KÄLLA: SKOLVERKET

4.10 Hoppfulla vs oroade inför framtiden [Andel]

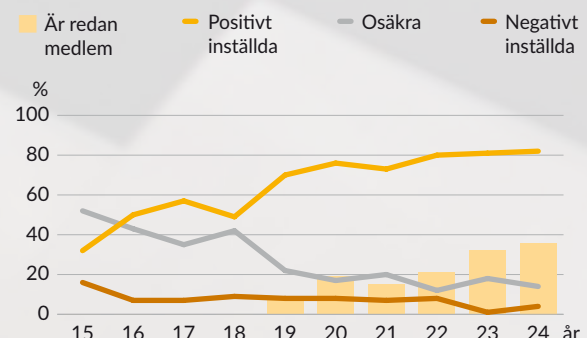
KÄLLA: UNGDOMSBÄROMETERN

4.7 Andel med gymnasieexamen som påbörjat högskolestudier inom 1 år från examen [Andel]

År	Samtliga	Kvinnor	Män
2018/2019	23,2%	26,1%	20,2%
2019/2020	27,7%	32,1%	23,3%
2020/2021	25,0%	29,4%	20,7%

KÄLLA: SKOLVERKET

4.11 Ungas intresse att gå med i a-kassan [Andel]

KÄLLA: UNGDOMSBÄROMETERN

4.4 Rekordlåg ungdomsarbetslöshet

Efter att arbetslösheten bland de unga ökade kraftigt under pandemin har den minskat betydligt. Under 2022 var det i snitt 39 000 (18–24 år) som var inskrivna som arbetslösa på Arbetsförmedlingen, vilket är en minskning med 14 000 personer eller 2,0 procentenheter, och det lägsta antalet under hela 2000-talet. Precis som när det gäller arbetslösa generellt så har ungdomar som saknar utbildning svårare att få jobb. I december 2022 var det 45 procent av de arbetslösa ungdomarna som saknade gymnasieutbildning.

4.5 3 av 4 tar gymnasieexamen

Enligt Arbetsförmedlingen är gymnasieutbildning den enskilt viktigaste faktorn för att varaktigt etablera sig på arbetsmarknaden. 2020 var det 74 procent av eleverna som slutförde sin gymnasieutbildning och tog examen inom 4 år. Föräldrarnas utbildningsnivå spelar roll; de elever vars föräldrar har en längre utbildning tar i högre grad examen. Av dem som hade föräldrar med eftergymnasial utbildning var det 84 procent som tog examen inom 4 år. För elever vars föräldrar hade en gymnasial utbildning var det 71 procent och för elever vars föräldrar hade förgymnasial utbildning 43 procent.

4.6 Etablering 3 år efter gymnasiet

Hur snabbt etablerar sig de unga på arbetsmarknaden? Det kan man till exempel ta reda på genom att titta på vad de gjorde 3 år efter att de slutförde sin gymnasieutbildning. Av de totalt 73 000 som tog examen 2016/17 hade 75 procent en etablerad ställning på arbetsmarknaden eller var högskolestuderande. Bland dem som hade yrkesexamen var 58 procent etablerade på arbetsmarknaden medan det bland dem som gått högskoleförberedande program var 21 procent.

4.7 Fler valde studier under pandemin

Under pandemin, när ungdomsarbetslösheten ökade kraftigt, valde fler att studera på högskola direkt efter gymnasiet – andelen ökade från 23,2 till 27,7 procent mellan 2018/19 och 2019/20. I takt med att pandemin klingat av och ungdomarna åter har haft lättare att få ett jobb så har andelen som börjat högskolestudier inom ett år från gymnasiet minskat till 25 procent. Fler kvinnor än män studerar på högskolan och det var också kvinnorna som i högre grad valde att börja studera under pandemin.

4.8 Antalet högskolestudenter sjönk

2022 sökte 445 000 personer till högskolan, vilket är 41 000 (8 procent) färre än året innan. Den ökade efterfrågan på högskoleutbildning som var under pandemin har stannat av. Antalet antagna minskade med 5 procent, och trots att färre personer antagits så verkar det som att konkurrensen har minskat – nära 80 procent av alla behöriga sökande erbjöds en utbildningsplats 2022 jämfört med 76 procent 2021.

4.9 Drygt 9 av 10 har jobb efter högskolan

Om man investerar tid och pengar i en utbildning vill man förstås att det ska leda till ett jobb, och det gör det för de flesta. Av dem som avslutade en högskoleutbildning 2017/18 var det 93 procent som hade arbete som huvudsaklig sysselsättning våren 2021 och arbetslösheten var 2 procent. Av dem som hade arbete var det 81 procent som ansåg att deras arbete överensstämde helt eller till stor del med det område som utbildningen var inriktad mot och 5 procent som ansåg att arbetet inte alls stämde överens med utbildningen. 3 av 4 svarade att de fick det första matchande arbetet mindre än 3 månader efter avslutad utbildning.

4.10 Större andel känner framtidsoro

Enligt en undersökning som Ungdomsbarometern genomförde hösten 2022 ser ungdomar relativt ljust på sin framtid – 3 av 4 svarar att de ser ganska ljust eller ljust på den, vilket är aningen fler än pandemiåret 2020. Om man däremot blickar bakåt ytterligare några år och jämför så framträder en mer dyster bild – andelen unga som känner sig hoppfulla inför framtiden har minskat kraftigt sedan 2015, samtidigt som andelen som känner sig oroade har ökat.

4.11 Intresset för a-kassan ökar med åldern

En viktig trygghet kopplat till arbetslivet är a-kassan. När man är ung och ännu inte har börjat jobba är det förstås inte aktuellt med en arbetslöshetsförsäkring, och antagligen vet man inte så mycket om hur systemet fungerar. Men det är tydligt att man med åldern, och när man börjar jobba, blir mer intresserad och positivt inställd till att gå med i en a-kassa – bland 24-åringarna svarar 8 av 10 att de kan tänka sig att bli medlemmar eller att de redan är det.

Unga som lämnar gymnasieskolan utan examen har sämre möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden och med det följer en förhöjd risk för utanförskap.

KÄLLA: SVERIGES KOMMUNER OCH REGIONER, UPPDRAG FULLFÖLJD UTBILDNING

5 Ersättning och a-kassa

Arbetslöshetsförsäkringen ska ge trygghet under en omställningsperiod och är en viktig försäkring för både individen och samhället. 2022 var 3,9 miljoner medlemmar och totalt fick 228 000 ersättning någon gång under året. Men bara 40 procent av de arbetslösa på Arbetsförmedlingen fick a-kassa.

5.1 En omställningsförsäkring

Arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring som ska ge ekonomiskt stöd under en begränsad tid när man är arbetslös mellan arbeten. Den som aldrig haft ett arbete, eller som haft arbete men som inte arbetat i den omfattning som krävs, omfattas inte av försäkringen. Arbetslöshetsförsäkringen ska göra det möjligt för den arbetslöse att under rimliga ekonomiska förhållanden söka en ny anställning där hans eller hennes kompetens kan nyttjas.

Arbetslöshetsersättningen ska trygga individens försörjning samtidigt som den ska innehålla incitament att hitta ett nytt jobb. En politisk avvägning är därför hur mycket man ska kunna få i ersättning, och hur länge, för att den ska fungera som en omställningsförsäkring. Omställningsprincipen omfattar både matchningskvaliteten (hur bra ett arbete motsvarar den sökandes kompetens) och matchningseffektiviteten (hur snabbt den sökande hittar ett nytt arbete). Lång och hög ersättning befaras leda till att det inte känns värt att söka jobb och att tiden i arbetslöshet blir onödigt lång. Kort och låg ersättning befaras i sin tur leda till att människor tar jobb som inte motsvarar deras kompetens och att de behöver annan ekonomisk hjälp utöver a-kassan. Nivån på arbetslöshetsersättningen påverkar också lönebildningen.

5.2 Grundförsäkring och inkomstbortfallsförsäkring

Arbetslöshetsförsäkringen består av två delar, en grundförsäkring och en inkomstbortfallsförsäkring. Gemensamt för alla som ansöker om a-kassa är att man måste uppfylla de så kallade grundvillkoren – att man till exempel är anmäld på arbetsförmedlingen och aktivt söker jobb, och arbetsvillkoret – att man arbetat i tillräcklig omfattning. Hur mycket man kan få i ersättning skiljer sig beroende på om man är medlem i en a-kassa eller inte. Grundförsäkringen omfattar personer som inte är försäkrade via en a-kassa eller som inte har hunnit vara medlemmar i de 12 månader som krävs för att uppfylla villkoren för inkomstbaserad ersättning. En

ersättningsperiod är 300 ersättningsdagar, vilket motsvarar 60 veckor eftersom man kan få ersättning 5 dagar per vecka.

5.3 Ersättningsnivåer

Den som just blivit arbetslös och uppfyller samtliga villkor för att få inkomstbaserad ersättning kan få 80 procent av den tidigare inkomsten, upp till ett tak som motsvarar en månadsinkomst på 33 000 kronor eller en dagpenning på 1 200 kronor. Ersättningen sjunker med tiden och gör att de ekonomiska incitamenten att hitta och ta ett nytt arbete successivt ökar med tiden i arbetslöshet. Nedtrappningen sker i flera steg, både genom en sänkning av den högsta möjliga dagpenningen och ersättningsnivån.

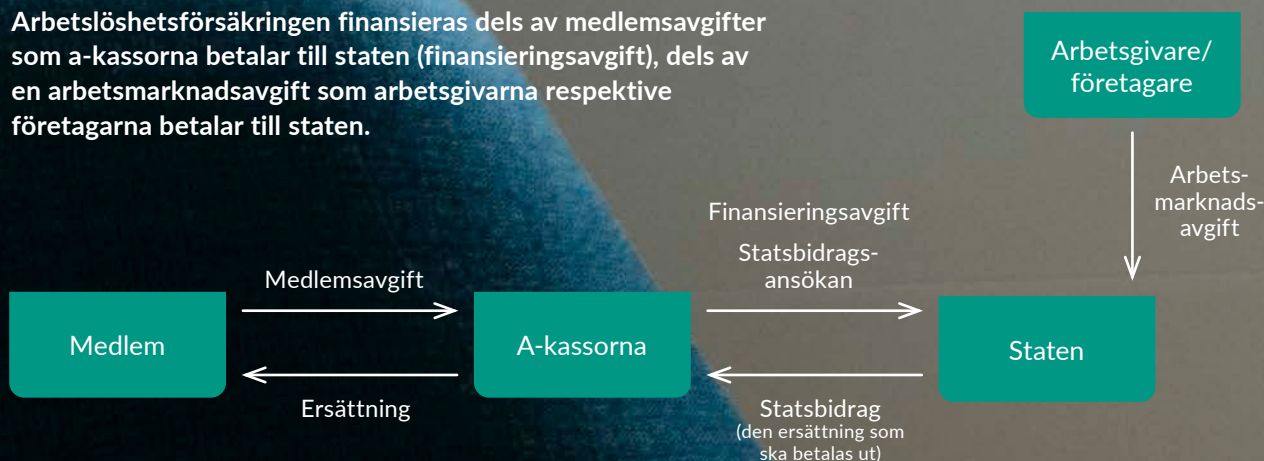
5.4 Frågan om obligatorisk a-kassa

Arbetslöshetsförsäkringen består av en obligatorisk del – grundförsäkringen, och en frivillig del – inkomstbortfallsförsäkringen. De allra flesta, drygt 90 procent, av dem som får a-kassa får inkomstbaserad ersättning eftersom de är med i en a-kassa. Att många av de arbetslösa inte kan få någon a-kassa beror främst på att de inte har arbetat tillräckligt mycket för att uppfylla arbetsvillkoret. En obligatorisk inkomstbortfallsförsäkring skulle alltså innebära att några fler skulle kunna få högre ersättning (mer än grundförsäkringen) men ett obligatorium skulle inte innebära att fler av de arbetslösa skulle kunna få a-kassa. För att det skulle inträffa behöver villkoren, och då främst arbetsvillkoret, ändras.

5.5 Finansieringen

Arbetslöshetsförsäkringen finansieras på två sätt, dels via de medlemsavgifter som arbetslöshetskassorna tar in från sina medlemmar (så kallad finansieringsavgift), dels via den arbetsmarknadsavgift som arbetsgivare och egenföretagare betalar in till staten via arbetsgivar- eller egenavgiften. 2022 betalade a-kassorna in 4,6 miljarder kronor i finansieringsavgift, vilket var 32 procent av den totala ersättning som betalades ut.

Arbetslöshetsförsäkringen finansieras dels av medlemsavgifter som a-kassorna betalar till staten (finansieringsavgift), dels av en arbetsmarknadsavgift som arbetsgivarna respektive företagarna betalar till staten.

Det finns en allmän och obligatorisk del som alla som uppfyller arbetsvillkor och grundvillkor kan få. Är man medlem i en a-kassa kan man få inkomstbaserad a-kassa.

Nedtrappningen av arbetslöshetsersättningen sker i flera steg. Efter 100 dagar sänks dagpenningen och efter 200 dagar sänks ersättningsnivån.

5.6 3 av 4 är med i a-kassan

2022 var 3 902 000 personer med i en a-kassa och det är en liten minskning jämfört med året innan. I början på pandemin var det många som insåg värdet av den trygghet som ett medlemskap i en a-kassa ger och antalet medlemmar ökade kraftigt under 2020, men därefter har inflödet stannat av. Av arbetskraften, 16–64 år, är det knappt 73 procent som är medlemmar i en a-kassa och som därmed har möjlighet att få inkomstbaserad ersättning vid arbetslöshet, vilket innebär att ungefär en fjärdedel av arbetskraften inte har försäkrat sin inkomst.

5.7 2 av 3 arbetslösa är med i a-kassan

2022 var 65 procent av de som var arbetslösa på arbetsförmedlingen också medlemmar i en a-kassa och det är en minskning med 2 procentenheter jämfört med 2021. Bland ungdomarna 18–24 år minskade också anslutningsgraden, från 48 till 45 procent. Ökningen under pandemin är tydlig, många av de som blev arbetslösa på grund av pandemin var medlemmar och hade en förankring på arbetsmarknaden – fler kunde därmed få arbetslöshetsersättning. De 35 procent som inte är medlemmar kan ofta inte få någon ersättning alls från a-kassan, varken grundersättning eller inkomstbaserad ersättning eftersom många av dem inte har jobbat tillräckligt mycket innan arbetslösheten. Eftersom de inte har jobbat har de heller inte haft något att vinna på att vara medlem i en a-kassa.

5.8 Minskat medlemsantal i många län

Det finns geografiska skillnader när det gäller hur stor andel av de arbetslösa (16–64 år) som har en inkomstförsäkring i form av a-kassemedlemskap. I Stockholms län var det störst andel av de arbetslösa, 72 procent, som var med i en a-kassa, och Kronoberg hade lägst med 57 procent. Andelen medlemmar i a-kassan har minskat i alla län, förutom i 4 där det är oförändrat. Hur länets medborgare försörjer sig har främst betydelse för kommunernas ekonomi eftersom det oftast är dit man som arbetslös får vända sig om man inte kan få arbetslöshetsersättning och inte kan försörja sig på något annat sätt.

5.9 6 av 10 arbetslösa får ingen a-kassa

Andelen arbetslösa som är med i en a-kassa är 65 procent, men av dem uppfyller inte alla villkoren för att kunna få a-kassa, en del har till exempel inte arbetat tillräckligt mycket och en del deltar i program och får ersättning från Försäkringskassan. En bättre bild ger det om man tittar på hur många som är möjliga ersättningstagare, det vill säga som är antingen öppet arbetslösa, deltidsarbetslösa eller har tillfällig timanställning, och hur stor del av dem som får a-kassa; 2022 var det 197 000 som var möjliga ersättningstagare och av dem var det 40 procent som fick a-kassa. Andelen har de senaste 15 åren minskat från 56 till 40 procent och som lägst var den 2017 då det var endast 37 procent som fick a-kassa. Av de möjliga ersättningstagarna får alltså 6 av 10 ingen ersättning, oftast uppfyller de inte det så kallade arbetsvillkoret, som innebär att man ska ha arbetat minst 60 timmar per månad i minst 6 månader det senaste året.

5.10 Fåtal unga får a-kassa

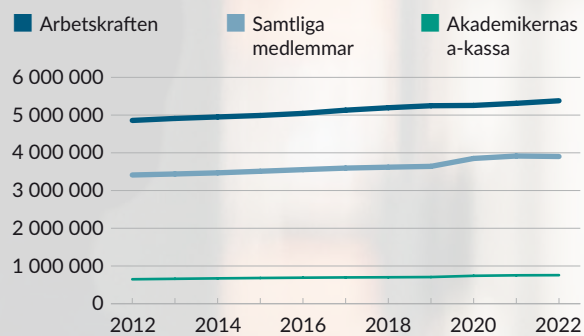
Av de arbetslösa (se definition ovan) männen är det något högre andel som får a-kassa jämfört med de arbetslösa kvinnorna, 42 procent mot 38 procent. Bland dem som var 60 år eller äldre var det lite mer än hälften som fick a-kassa. Och ju yngre desto lägre andel med a-kassa – bland de allra yngsta var det 13 procent som fick a-kassa, vilket inte är så överraskande eftersom ungdomarna ofta har kortare anställningar och då inte uppfyller villkoren för att få a-kassa. I Akademikernas a-kassa var det genomgående en högre procent av de arbetslösa medlemmarna som fick a-kassa.

Teoretiskt och empiriskt är det oklart om arbetslöshetsförsäkringens ersättningsnivå ska vara avtagande eller stigande under en pågående arbetslöshetsperiod om man vill utforma en försäkring som ger så goda drivkrafter att söka arbete som möjligt för en viss genomsnittlig förväntad ersättningsnivå.

KÄLLA: IFAU:S REMISSVAR PÅ ETT NYTT REGELVERK FÖR ARBETSLÖSHETSFÖRSÄKRINGEN SOU 2020:37

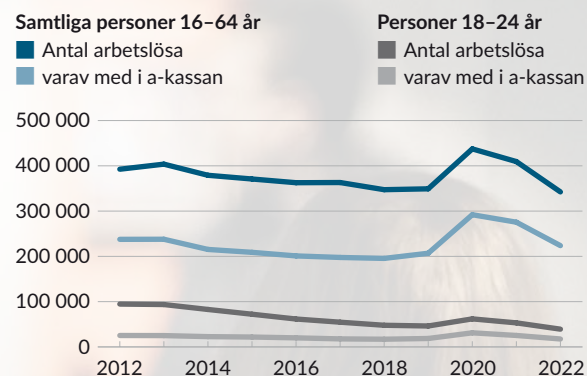
5.6 Arbetskraften och antalet medlemmar [Antal]

Not: Antalet medlemmar och antalet i arbetskraften är årsgenomsnitt. Arbetskraften är här 16–64 år.

KÄLLA: IAF, SCB, BERÄKNINGAR AV AKADEMIKERNAS A-KASSA

5.7 Arbetslösa som är med i a-kassan [Antal]

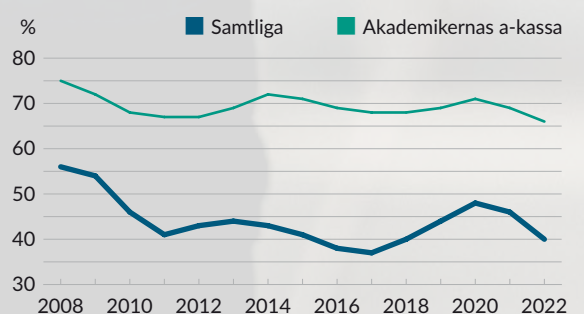
KÄLLA: ARBETSFÖRMEDELINGEN

5.8 Andel arbetslösa (öppet och i program) som är medlemmar i en a-kassa (per län) [Antal, Andel]

Län	Andel	Medlem	Inte medlem	Samtliga
Stockholms	72%	57 000	22 500	79 500
Norrbottnens	68%	4 000	1 800	5 800
Jämtlands	66%	2 000	1 000	3 000
Blekinge	66%	3 800	2 000	5 800
Västernorrlands	66%	5 400	2 800	8 200
Skåne	66%	37 400	19 600	57 000
Örebro	66%	6 900	3 600	10 400
Hallands	65%	5 400	2 900	8 300
Värmlands	65%	5 600	3 000	8 700
Gotlands	64%	800	500	1 300
Västerbottens	64%	3 700	2 100	5 800
Västra Götalands	64%	33 100	18 500	51 600
Östergötlands	63%	10 100	5 900	16 000
Dalarnas	62%	4 900	3 100	8 000
Gävleborgs	62%	7 600	4 600	12 200
Västmanlands	62%	6 900	4 200	11 100
Kalmar	61%	4 200	2 700	6 900
Jönköpings	61%	5 900	3 800	9 700
Uppsala	59%	7 100	4 900	12 000
Södermanlands	58%	7 500	5 400	12 900
Kronobergs	57%	4 100	3 000	7 100
Hela riket	65%	223 700	118 600	342 400

KÄLLA: ARBETSFÖRMEDELINGEN

5.9 Arbetslösa som får a-kassa [Andel]

Not: Arbetslösa möjliga ersättningstagare (öppet arbetslösa, deltidsarbetslösa, tillfällig timanställning)

KÄLLA: ARBETSFÖRMEDELINGEN

5.10 Arbetslösa som får a-kassa per kön och ålder [Andel]

Ålder	Samtliga		Akademikernas a-kassa	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
60– år	55%	56%	69%	69%
55–59 år	52%	54%	66%	69%
45–54 år	44%	50%	65%	68%
35–44 år	37%	46%	66%	69%
25–34 år	33%	39%	63%	63%
18–24 år	13%	13%	25%	17%

KÄLLA: ARBETSFÖRMEDELINGEN

5.11 Arbetslösa som får a-kassa per län

[Antal, Andel]

Län	Samtliga		Kvinnor	Män
Blekinge	2 500	45%	43%	47%
Gävleborgs	5 500	45%	43%	47%
Hallands	5 000	44%	43%	46%
Kalmar	3 200	43%	41%	46%
Jämtlands	1 800	42%	39%	44%
Skåne	33 800	42%	39%	44%
Örebro	5 700	41%	37%	44%
Östergötlands	7 500	41%	38%	44%
Västra Götalands	29 400	41%	38%	43%
Norrbottnens	3 400	40%	39%	42%
Västmanlands	4 900	40%	37%	43%
Jönköpings	5 200	40%	38%	42%
Stockholms	52 000	40%	39%	41%
Hela riket	197 000	40%	38%	42%
Gotlands	800	39%	40%	38%
Västernorrlands	5 000	39%	36%	42%
Dalarnas	4 900	38%	35%	42%
Södermanlands	6 300	38%	34%	42%
Värmlands	5 300	37%	34%	39%
Västerbottens	3 200	36%	33%	38%
Kronobergs	3 300	36%	32%	40%
Uppsala	7 300	34%	33%	35%

Not: Antalet arbetslösa består här av de som är öppet arbetslösa, deltidsarbetslösa eller har tillfällig timanställning.

KÄLLA: ARBETSFÖRMEDELINGEN

5.12a Inkomstbaserad ersättning och grundbelopp

[Antal, Andel]

	Samtliga	Kvinnor	Män
Totalt antal ersättningstagare	228 000	110 000	118 000
Inkomstrelaterad (max 1 200 kronor/dag)	205 000	99 000	105 000
Grundbelopp (max 510 kronor/dag)	20 000	9 000	11 000
Först grundbelopp och sedan inkomstbaserad a-kassa	3 000	2 000	2 000
Genomsnittlig dagpenning	858 kronor	829 kronor	885 kronor
Andel som fick grundbelopp	9%	9%	9%

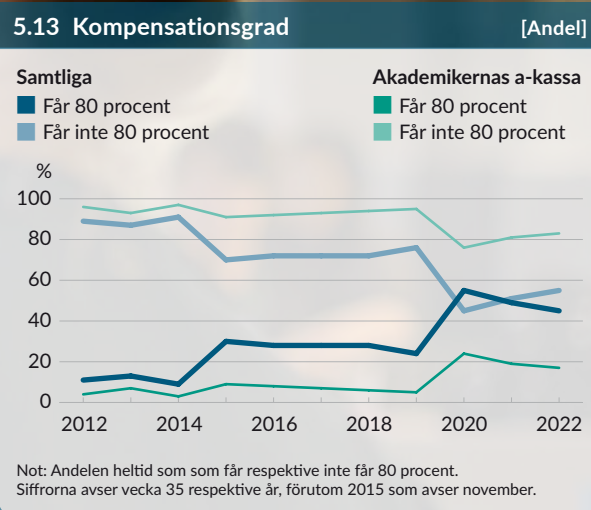
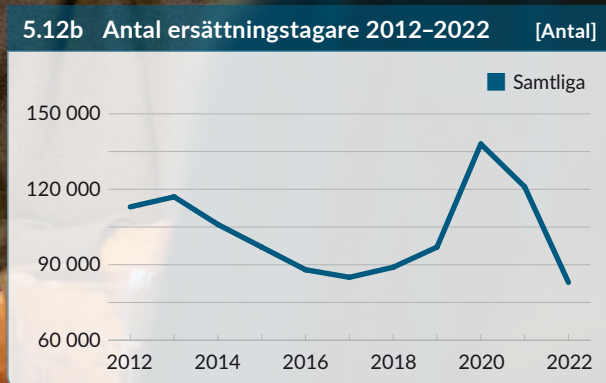
KÄLLA: IAF

5.11 Lägst andel med a-kassa i Uppsala

Blekinge och Gävleborgs län hade den högsta andelen ersättningstagare av de arbetslösa 16–64 år (öppet arbetslösa, deltidsarbetslösa, tillfällig timanställning) – 45 procent. Lägst andel var det i Uppsala län där 34 procent fick a-kassa. Hur stor andel som får a-kassa beror på vilka grupper som är arbetslösa och inskrivna på Arbetsförmedlingen, bland annat kan antalet arbetslösa studenter i länet spela roll eftersom man inte kan få a-kassa när man studerar. I Uppsala var det till exempel cirka 10 procent av de arbetslösa 18–24-åringarna som fick a-kassa, jämfört med cirka 15 procent i Blekinge län. Det har förstås också betydelse hur många som har arbetat tillräckligt mycket innan arbetslösheten och som uppfyller det så kallade arbetsvillkoret.

5.12 Antalet ersättningstagare har minskat

2022 var det i snitt 83 000 personer som fick ersättning från a-kassan, en minskning med 32 procent jämfört med 2021. Totalt var det 228 000 individer som någon gång under året fick a-kassa. Antalet har sjunkit efter den kraftiga uppgången under pandemin och är nu tillbaka på de nivåer som var ett par år innan pandemin – när arbetslösheten har minskat har också behovet av a-kassa minskat. De flesta som får ersättning är medlemmar i en a-kassa och uppfyller villkoren för att få ersättning som är baserad på inkomsten, av alla ersättningstagare var det 91 procent som fick inkomstbaserad ersättning och 9 procent som fick ersättning enligt grundförsäkringen.

5.14 Ersättningsdagar per kön [Antal]

	Samtliga	Kvinnor	Män
Ersättningstagare	228 000	110 000	118 000
Ersättningsdagar	17 465 000	7 952 000	9 513 000
Dagar per person	77	72	81

KÄLLA: IAF

5.13 Mindre än hälften får 80 procent

Som mest kan den som är arbetslös få 80 procent av sin lön i arbetslöshetsersättning. I april 2020 höjdes den högsta ersättningen som en del i de åtgärder som regeringen vidtog för att dämpa coronakrisens negativa effekter. Höjningen presenterades först som tillfällig men i samband med budgetpropositionen för 2023 meddelade regeringen att de höjda ersättningsnivåerna och övriga lättnader i arbetslöshetsförsäkringen skulle gälla framöver. Som mest kan man få 1 200 kronor per ersättningsdag de första hundra dagarna och därefter 1 000 kronor per dag. Höjningen innebär att andelen som fick 80 procent av sin lön i ersättning mer än dubblades. Men eftersom många tjänar mer än 33 000 kronor, som är taket i a-kassan, är det ändå mer än hälften som inte får 80 procent av sin lön.

5.14 Färre ersättningsdagar

Att arbetsmarknaden har återhämtat sig de senaste 2 åren syns också på hur många dagar med ersättning som en person får i genomsnitt – antalet sjönk från 95 dagar 2020, till 84 dagar 2021 och till 77 dagar 2022. Männen fick ersättning 9 dagar längre än kvinnorna – 81 dagar jämfört med 72 dagar. En arbetslös person kan få ersättning från a-kassan för maximalt 5 dagar per vecka – det ska motsvara en arbetsvecka. 2022 betalades det ut ersättning för totalt 17,5 miljoner ersättningsdagar och det är en minskning med 33 procent jämfört med 2021. Även totalt utbetalt belopp har minskat, från 21,4 miljarder kronor under 2021 till 14,4 miljarder under 2022. 2022 minskades karensen från 6 till 2 dagar, vilket innebär att en ersättningstagare kan få upp till 5 000 kronor mer i ersättning.

5.15 Arbetslöshet vanligaste orsaken till försörjningsstöd

Arbetslöshet är den vanligaste orsaken till att människor inte kan försörja sig. När det inte finns andra möjligheter att klara sin ekonomi så finns kommunernas försörjningsstöd som det yttersta skyddsnätet och för kommunerna innebär det en stor kostnad när deras medborgare inte omfattas av arbetslöshetsförsäkringen eller andra stöd inom arbetsmarknadspolitiken.

2021 var det 207 000 vuxna personer, 18 år och äldre, som fick försörjningsstöd och av dem var det 54 procent, 111 000, som fick det på grund av arbetslöshet. 40 procent av de 111 000 fick a-kassa eller aktivitetsstöd men med så lågt belopp att de också hade rätt till försörjningsstöd, och hälften, 56 000, fick inte någon ersättning alls från vare sig a-kassan eller Försäkringskassan.

Trots pandemin har det totala antalet biståndsmottagare minskat och jämfört med 2019 var det cirka 10 procent färre 2021. Antalet som fick försörjningsstöd på grund av arbetslöshet har minskat med 7 procent på ett år.

Ensamstående män utan barn var den största gruppen, 35 procent, som fick ekonomisk hjälp på grund av arbetslöshet, och den näst största gruppen var par med barn, 25 procent.

5.16 24 a-kassor

I Sverige finns 24 a-kassor med sammanlagt cirka 3,9 miljoner medlemmar. A-kassorna är politiskt obundna organisationer som försäkrar sina medlemmar mot inkomstbortfall vid arbetslöshet och hjälper dem att få ersättning om de blir arbetslösa. Under pandemin valde många att gå med i a-kassan och antalet medlemmar ökade kraftigt. Mellan december 2020 och december 2022 har dock medlemsantalet minskat med 19 000. I januari 2023 betalade a-kassorna ut cirka 1,1 miljarder kronor till 74 000 individer – vilket är en minskning med 326 miljoner kronor och 29 000 personer jämfört med januari 2022.

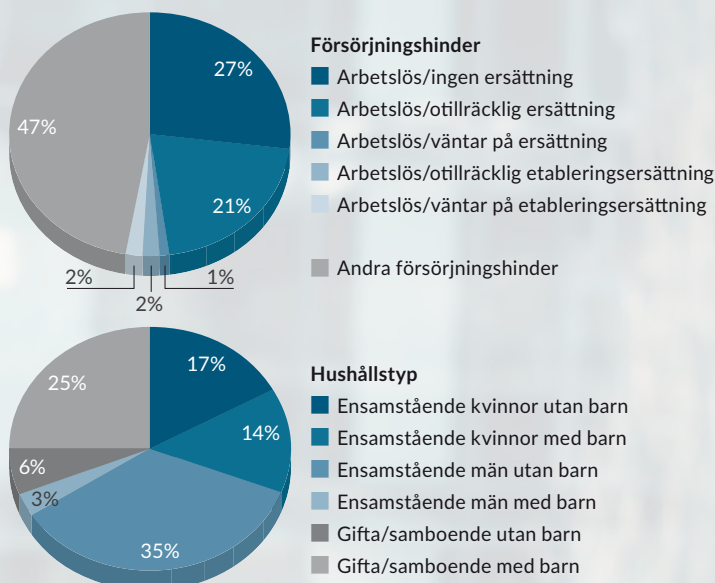
Pengarna som a-kassorna betalar ut kommer dels från medlemsavgifterna, dels från den arbetsmarknadsavgift som ingår i arbetsgivaravgiften och egenavgiften. En a-kassas medlemsavgifter ska täcka betalning av finansieringsavgift till staten, förvaltningskostnader och övriga utgifter. 2022 betalade a-kassorna in cirka 4,6 miljarder kronor i finansieringsavgift till staten och totalt betalade man ut cirka 14,4 miljarder. Det innebär att a-kassorna via medlemsavgifterna finansierade ungefär 32 procent av den utbetalda ersättningen, och det är en ökning med 11 procentenheter jämfört med 2021.

Arbetslöshet är vanligaste orsaken till att man får ekonomiskt bistånd. 2021 var det 54 procent som fick försörjningsstöd på grund av arbetslöshet.

5.15 Försörjningsstöd på grund av arbetslöshet 2021

[Antal, Andel]

	Antal
Samtliga biståndsmottagare	207 000
Försörjningsstöd på grund av arbetslöshet	111 000
Varav:	
- Arbetslös/ingen ersättning	56 000
- Arbetslös/otillräcklig ersättning	44 000
- Arbetslös/väntar ersättning	3 000
- Arbetslös/otillräcklig etableringsersättning	4 000
- Arbetslös/väntar på etableringsersättning	4 000
- Andra försörjningshinder	96 000
Försörjningsstöd på grund av arbetslöshet, samtliga hushållstyper	111 000
Varav:	
- Ensamstående kvinnor utan barn	19 000
- Ensamstående kvinnor med barn	16 000
- Ensamstående män utan barn	38 000
- Ensamstående män med barn	3 000
- Gifta/samboende utan barn	7 000
- Gifta/samboende med barn	28 000

KÄLLA: SOCIALSTYRELSEN

5.16 Statistik per a-kassa

[Antal, Andel]

A-kassa	Medlemmar ¹	Ersättningstagare ²	Andel ersättningstagare ³	Genomsnittlig dagpenning ⁴	Avgift ⁵
Akademikernas	757 047	20 260	2,7%	997	130
Alfa	154 034	22 793	14,8%	770	150
Byggnadsarbetarnas	131 021	8 362	6,4%	917	146
Elektrikernas	30 749	746	2,4%	919	140
Fastighets	46 627	5 056	10,8%	765	130
Finans- och Försäkringsbranschens	49 224	1 276	2,6%	989	140
GS	45 816	2 801	6,1%	890	170
Handelsanställdas	188 084	14 147	7,5%	829	145
Hotell- och Restauranganställdas	87 732	13 954	15,9%	771	157
IF Metalls	274 831	13 666	5,0%	900	139
Journalisternas	10 037	653	6,5%	975	165
Kommunalarbetarnas	606 026	46 676	7,7%	758	124
Ledarnas	79 220	2 547	3,2%	1 049	150
Livsmedelsarbetarnas	29 617	2 184	7,4%	873	145
Lärarnas	154 210	4 825	3,1%	928	130
Pappersindustriarbetarnas	12 773	566	4,4%	997	170
Sekos	77 990	4 883	6,3%	911	157
Småföretagarnas	105 629	6 138	5,8%	818	159
STs	76 625	2 271	3,0%	934	135
Sveriges arbetares	8 669	893	10,3%	826	135
Säljarnas	7 731	610	7,9%	950	155
Transportarbetarnas	97 352	8 740	9,0%	870	130
Unionens	723 531	39 326	5,4%	932	140
Vision	147 248	5 427	3,7%	906	135
Alla a-kassor	3 901 822	228 800	5,9%	858	145

1 Genomsnittligt antal medlemmar 2022.

2 Totalt antal ersättningstagare 2022.

3 Andel ersättningstagare av medlemmar (2)/(1).

4 Genomsnittligt belopp i kronor per ersättningsdag.

5 Medlemsavgift i kronor per månad (januari 2023).

KÄLLA: IAF

I Norrbotten och Västerbotten pågår stora industrietableringar och kommande års arbetskraftsbehov är stort. Man räknar med att det behövs 100 000 nya invånare de närmaste 15 åren. Båda länen har haft en stark utveckling – antalet nya jobb har ökat kraftigt och arbetslösheten är lägre än i övriga landet.

6.1 Nyindustrialisering i Norrland

De senaste åren har stor uppmärksamhet riktats mot Norrbotten och Västerbotten tack vare den historiskt stora nyindustrialisering mot fossilfri produktion och elektrifiering som pågår där. Det finns många skäl till det stora intresset, och som den främsta anledningen lyfts de konkurrensfördelar som det kan innebära för svenskt näringsliv och företagande att ligga i framkant med ny innovativ och hållbar teknik. En annan, nog så viktig anledning, är de utmaningar som den pågående omställningen innebär för bland annat infrastruktur, utbildningsmöjligheter och kompetensinflyttning. Att omställningen äger rum i den nordligaste delen av Sverige är intressant i sig, men också utifrån hur den medverkar till en helt ny ekonomisk och demografisk utveckling i landet.

Bedömning är alltså att den pågående förändringen påverkar både arbets- och samhällsliv. De kommuner som i första hand är föremål för etableringar och expansioner är Skellefteå, Boden, Luleå, Gällivare och Kiruna. Eftersom förändringstakten är mycket hög utmanas de traditionella strukturerna och systemen, exempelvis måste inflyttningen öka kraftigt, bostäder måste byggas, arbetsmarknaden vidgas och vuxenutbildning behöver stärkas. Järnvägens transportkapacitet och tillförlitlighet behöver säkras liksom vägkapaciteten. Den förnybara elen behöver byggas ut för att de nya verksamheterna baserade på vätgas ska kunna tas i drift – sammanfattningsvis är alltså den allmänna uppfattningen att samhälls- och bostadsbyggandet måste accelerera för att inte hindra fortsatt inflyttning, som är en förutsättning för utvecklingen, till berörda orter.

I mars 2023 skriver Transportföretagen och Industriarbetsgivarna att framgångarna i norra Sverige inte kommer av sig själva och att deras beräkningar visar på ett stort kompetensunderskott som måste lösas. De beräknar att anställningsbehovet inom basindustrin beräknas till drygt 11 000 personer bara i Norrbotten och i Västerbotten fram till 2026, underleverantörer undantagna. De pekar också på att transportsektorn är under teknisk utveckling och har ett stort rekryteringsbehov. Fram till

2035 bedömer de att transportsektorn behöver rekrytera 150 000 nya medarbetare och de befarar att bristen på kompetens riskerar att ”punktera den gröna omställningen”.

Peter Larsson är regeringens samordnare för insatser av betydelse för näringslivets hållbara omställning och samhällsomvandlingen i Norrbottens och Västerbottens län. I den rapport han lämnade till regeringen i november 2022 föreslår han att man ska skapa en särskild projektorganisation för att klara den befolkningsförsörjning som bedöms vara en förutsättning för att klara samhällsomvandlingen. Peter Larsson betonar också att det kommer att krävas en mängd insatser av både generell art och stimulanser riktade mot enskilda individer, särskilt lyfter han följande:

- Förmå fler av dem som idag är tillfälligt verksamma med till exempel byggverksamhet att stanna kvar och vidareutbilda sig för nya arbetsuppgifter.
- Internationell rekrytering genom målinriktade insatser till geografiskt utpekade orter eller områden.
- Ökad rörlighet inom Sverige. En särskild insats bör göras mot individer som idag är långtidsarbetslösa. En sådan inriktning måste också förenas med särskilda förberedande åtgärder.
- Ökad inomregional pendling.

”Den gröna omställningen och hela samhällsomvandlingen skapar ett mycket stort behov av arbetskraft och permanent inflyttning av människor. Detta i sin tur leder till helt nya arbetssätt för att söka upp och ta emot nya medborgare. På kort tid har mycket intressanta och innovativa platser skapats.”

PETER LARSSON, REGERINGENS SAMORDNARE FÖR
NÄRINGSLIVETS HÅLLBARA OMSTÄLLNING OCH SAMHÄLLSOMVANDLINGEN
I NORRBOTTENS OCH VÄSTERBOTTENS LÄN

6.2 Det som händer i norr är av världsintresse

Den stora invandringen till Sverige innebär att befolkningen som helhet är relativt ung men utifrån norra Sveriges perspektiv och behov av arbetskraft är det ett problem att den unga befolkningen finns i södra Sveriges storstadsområden. Där är också arbetslösheten högre än i de två nordliga länen, med undantag för Umeå. Arbetslöshetens storlek hänger starkt samman med andelen utrikes födda – hög andel utrikes födda i ett län eller en kommun innebär hög arbetslöshet och vice versa. Skellefteå med sin låga arbetslöshet har endast 9,6 procent utrikes födda i befolkningen. I andra änden av skalan finns Malmö med hög arbetslöshet och 35,1 procent utrikesfödda.

Som en åtgärd för att lösa rekryteringen har Arbetsförmedlingen öppnat ett kansli med ett unikt uppdrag – att få människor att flytta norrut. Det är inte bara industriarbetare som behövs, utan också förstärkning till bland annat skola, vård och omsorg.

– Den utveckling som just nu är på gång i Norr- och Västerbotten är inte en fråga för Norrland eller för Sverige – den är av världsintresse, och att vara en del av utvecklingen av den första fossilfria basindustrin – en ny framtid – det är så sjukt spännande. Bara tanken på att 1 100 miljarder som beräknas investeras i Norrbotten och Västerbotten är hisnande, säger Ida Rönnblom, chef på Arbetsförmedlingens kansli för Omvandling och Matchning i norr.

Arbetsförmedlingens kansli finns både i Skellefteå och i Luleå och etablerades under hösten 2022 och chef för verksamheten är Ida Rönnblom. Redan i oktober drog man i gång med faktiska aktiviteter riktade mot den geografiska rörlighet som behövs för att lösa bemanningen. Ett konkret exempel är det samarbete man inlett med Sörmland som är det län

som har högst arbetslöshet i landet. Samarbetet har gått ut på att möjliggöra för arbetslösa att riskfritt pröva på att bo och jobba i Skellefteå, Luleå, Boden och Kiruna. Man har erbjudit dem en egen väg för att söka sommarjobb i kommunen och man kan också erbjuda boende under sommaren.

Ida Rönnblom, chef på Arbetsförmedlingens kansli för Omvandling och Matchning i norr.

På frågan om Ida Rönnblom upplever att hennes kansli har de förutsättningar som behövs för att göra jobbet säger hon att det är för tidigt att säga. Hittills ser det bra ut eftersom de har stor frihet att skapa sina egna förutsättningar, exempelvis genom samarbete med andra aktörer. Hon berättar att en metod kan vara att jobba med att komma med moterbjudanden när företag runt om i Sverige tvingas varsla personal, men att man också jobbar med internationella rekryteringar eftersom den inhemska kompetensen inte räcker till.

En annan fråga kansliet arbetar med är att undersöka om gällande regelverk fungerar eller om nya behov kommer på plats. Det kan handla om så enkla saker som att man funnit att de ersättningsarbetssökande idag kan få för att åka på anställningsintervjuer är för låga och inte täcker kostnaderna.

– Även om det fungerar bra med digitala intervjuer kan man som arbetssökande behöva andas luften och se omgivningarna innan man är beredd att ta steget att flytta till en ny ort, säger Ida Rönnblom.

6.3 Inflyttning och utflyttning

[Antal]

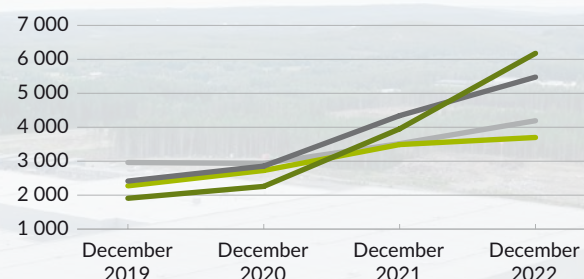
	Västerbotten	Norrbotten
Folkmängd	276 295	249 177
Folkökning/minskning	1 732	-516
Inflyttade	10 166	6 959
Utflyttade	8 323	6 763
Flyttningsnetto	1 843	196

Not: Folkmängd 31 december 2022 och befolkningsförändringar 2022.

6.4 Lediga jobb

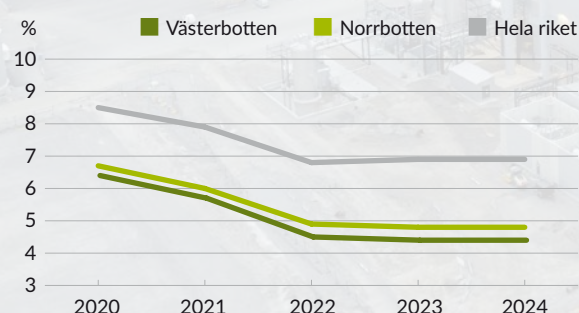
[Antal]

Västerbotten	Norrbotten
■ Nya jobb anmälda under månaden	■ Nya jobb anmälda under månaden
■ Alla jobb som fortfarande är lediga vid månadens slut	■ Alla jobb som fortfarande är lediga vid månadens slut

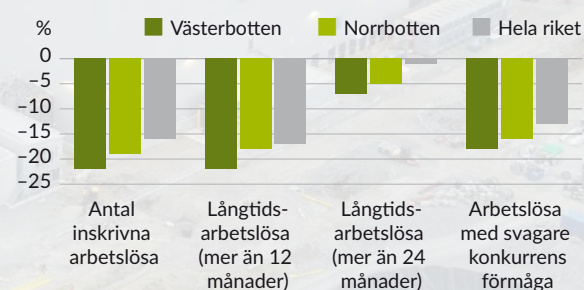
6.5 Arbetslöshet 16–64 år

[Andel]

6.6 Förändring antal inskrivna arbetslösa

[Andel]

Not: Mellan kvartal 3 2021 och kvartal 3 2022.

6.3 Det krävs en stor inflyttning

De stora industrietableringarna i Norrbotten och Västerbotten kräver en stor inflyttning till länen – enligt regeringens samordnare behövs 100 000 nya invånare under en femtonårsperiod. Det är en kraftig ökning som kan bli svår att uppnå – 2022 hade länen en befolkning på cirka 525 000 personer och inflyttningsnettot var cirka 2 000 personer.

6.4 Lediga jobb ökade mer än 200 procent

Antalet nya lediga jobb har ökat i både Norrbotten och Västerbotten. I Västerbotten fanns det cirka 5 500 lediga jobb i slutet av december 2022, vilket är en ökning med 127 procent jämfört med december 2019. I samma månad anmäldes cirka 6 200 nya jobb – 224 procents ökning jämfört med 2019. I Norrbotten var inte ökningen lika kraftig, mellan december 2019 och 2022 ökade antalet lediga jobb med 42 procent.

6.5 Stark utveckling

Norrbotten och Västerbotten har tillsammans med Jämtland och Gotlands län utvecklats starkast av alla län under det senaste året och även sett över en längre tid har utvecklingen i länen varit stark. Antalet arbetslösa har procentuellt sett minskat mer än riksgenomsnittet. Det osäkra ekonomiska läget gör att Arbetsförmedlingen bedömer att antalet arbetslösa kommer att öka i alla län utom i Norrbotten.

6.6 Lägre andel långtidsarbetslösa

När man bryter ner arbetslöshetsstatistiken i långtidsarbetslösa och arbetslösa med svagare konkurrensförmåga så har Västerbotten och Norrbotten bland de lägsta nivåerna i landet, och grupperna har minskat mer än riksgenomsnittet. I Västerbotten och Norrbotten var andelen långtidsarbetslösa (mer än 12 månader) 39 procent i december 2022 och i riket totalt 44 procent.

Arbetslöshetsstatistik – olika mått

Det finns två huvudaktörer för den svenska arbetsmarknadsstatistiken: Statistiska Centralbyrån (SCB) och Arbetsförmedlingen. SCB:s undersökning baseras på intervjuer medan Arbetsförmedlingens siffror är registerbaserade. Eftersom de två myndigheterna använder olika sätt att inhämta statistiken är uppgifterna inte direkt jämförbara. SCB ansvarar för den officiella arbetslöshetsstatistiken och vid jämförelser med andra länders statistik är det alltid den statistiken som ska användas. A-kassorna använder också i sin verksamhet statistik från Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring (IAF) över ersättningstagare.

SCB:s statistik – urvalsundersökning

SCB redovisar varje månad sin arbetskraftsundersökning, AKU, som visar förhållandena på arbetsmarknaden med tonvikt på såväl antal som andel sysselsatta respektive arbetslösa. Undersökningen bygger på intervjuer framförallt via telefon. SCB redovisar AKU för varje månad, kvartal och år.

Kort beskrivning av de olika grupperna i AKU:

Befolkningen: Samtliga personer i åldern 15–74 år. I Arbetslöshetsrapporten har vi valt att redovisa åldersgruppen 20–64 år.

I arbetskraften: Alla som är antingen sysselsatta eller arbetslösa.

Sysselsatta: De som under en viss vecka arbetade minst en timme eller som hade ett arbete som de var frånvarande från, till exempel på grund av sjukdom. Även personer som får lön när de deltar i arbetsmarknadspolitiska program räknas som sysselsatta. Andelen sysselsatta, sysselsättningsgraden, är antalet sysselsatta relaterat till antalet i befolkningen.

Arbetslösa: Arbetssökande som inte hade något arbete under referensperioden. Man måste också kunna utföra arbete under undersökningsperioden. Här ingår också heltidsstuderande som sökt och kunnat arbeta. Den arbetslöshet som SCB redovisar regelbundet, det så kallade relativa arbetslöshetstalet, utgörs av andelen arbetslösa av antalet personer i arbetskraften.

Ej i arbetskraften: Personer som varken är sysselsatta eller arbetslösa. Här ingår bland annat sjuka, studerande (dock ej heltidsstuderande som sökt arbete och kunnat arbeta, som räknas som arbetslösa) och pensionärer.

Arbetsförmedlingens statistik – registerbaserad

Arbetsförmedlingen redovisar varje vecka och månad statistik över arbetslösheten. Statistiken hämtas från Arbetsförmedlingens förmedlingssystem och inne-

håller uppgifter om dem som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen. Den återspeglar hur det ser ut sista dagen i månaden. I statistiken finns bland annat uppgifter om hur många som är öppet arbetslösa och hur många som deltar i arbetsmarknadspolitiska program – de inskrivna arbetslösa. Förutom de inskrivna arbetslösa finns flera grupper av arbetssökande (se sidan 18) och bland dem finns också kategorier av inskrivna som har ett arbete. Åldersintervallet för denna statistik är 16–64 år.

När Arbetsförmedlingen redovisar andelen inskrivna arbetssökande är det i relation till en registerbaserad arbetskraft. För att skapa den registerbaserade arbetskraften adderas antalet inskrivna arbetslösa (öppet arbetslösa eller i program) med antalet förvärvsarbetande i nattbefolkningen (SCB:s registerstatistik Rams). Uppgiften om antalet förvärvsarbetande avser november månad senast tillgängligt år, medan uppgiften om antalet arbetssökande uppdateras varje månad.

Stora skillnader i statistiken

Det finns betydande olikheter mellan AKU och Arbetsförmedlingens statistik. Det finns många personer som är arbetslösa i AKU men som inte är inskrivna som arbetslösa på Arbetsförmedlingen. På samma sätt finns det många personer som är inskrivna som arbetslösa på Arbetsförmedlingen men som är sysselsatta eller utanför arbetskraften i AKU. Det är alltså i stor utsträckning olika personer som är arbetslösa enligt SCB:s och Arbetsförmedlingens sätt att räkna. Mer om skillnaderna kan du läsa i SCB:s rapport:

Bakgrundsfakta: Arbetskraftsundersökningarnas (AKU) och Arbetsförmedlingens (AF) arbetslöshetsstatistik – En jämförande studie. Du hittar den på deras hemsida, www.scb.se.

Måttet på arbetslöshet i a-kassan grundar sig på hur många av medlemmarna som får ersättning. Den statistiken sammanställs av IAF. IAF producerar också statistik över bland annat medlemsutveckling, arbetslöshetsersättning och dagpenning. Alla som är arbetslösa får inte arbetslöshetsersättning. För att kunna få ersättning måste ett antal villkor, bland annat arbetsvillkoret, vara uppfyllda. Andra orsaker kan vara att ersättningsperioden tagit slut, att man inte söker ersättning eller att man helt enkelt inte är inskriven vid Arbetsförmedlingen. För att få inkomstrelaterad ersättning måste man också vara medlem i en a-kassa.

FRÅGOR OM STATISTIKEN?

08-566 445 74

fakta@akademikernasakassa.se

Akademikernas a-kassa.

☎ 08-412 33 00

🌐 akademikernasakassa.se | arbetsloshetsrapporten.se

✉ info@arbetsloshetsrapporten.se

📱 @akademikernas

